

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X • ISSN-L 2360-218X • ANUL XV • NR. 16 (37) • SERIE NOUĂ • OCTOMBRIE-DECEMBRIE 2014

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Sărbătoarea MARI UNIRI din anul 1918

25 OCTOMBRIE – ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI
Aniversarea eliberării, în 1945, a ultimei localități: orașul Carei

30 NOIEMBRIE – SF. APOSTOL ANDREI
Sărbătoarea Națională Religioasă a românilor

30 DECEMBRIE – ZIUA REPUBLICII
1947– Abolirea monarhiei; Proclamarea republicii

Ziua Limbii Române la Căușeni

Dacă dorești să verifici responsabilitatea prezentului unui popor pentru consolidarea identității sale în fața istoriei, oferă-i posibilitatea acestuia să-și sărbătorească valorile spirituale ce îl caracterizează. În funcție de solidaritatea sau receptivitatea cu care ...

Continuare pag 2

Ziua Armatei României

După trecerea României de partea Națiunilor Unite, la 23 august 1944, principalul obiectiv național a devenit eliberarea Transilvaniei, ocupată de Ungaria în 1940, acesta fiind precizat, cu claritate, în directivele Marelui Stat Major.

Continuare pag 4

Crimele lui Stalin

Foarte puțin a lipsit ca, după moartea lui Lenin, în ianuarie 1924, Stalin să fie izgonit din elita puterii bolșevice. L-a salvat de la aceasta Lev Kamenev și Grigori Zinoviev. Încă de la începutul anilor '20, Boris Bajanov, secretar particular al lui Stalin...

Continuare pag 8

Lunile Tricolorului

Botoșaniul a avut parte în această toamnă de cel mai mare tricolor desfășurat vreodată pe străzile acestuia. Imensul drapel – fiind lung de 150 metri și lat de 4 metri, având inițial chiar 300 metri – a fost cusut de tinerii basarabeni, ca simbol ...

Continuare pag 15

Dimitrie Leonida – pionier al energiei românești

Dimitrie Leonida, s-a născut în orașul Fălticeni la 23 mai 1883. A urmat școala la Galați, Constanța și apoi București unde a terminat liceul “Mihai Viteazu” în anul 1902. După primul an de studii, la Școala de Poduri și Șosele din București,...

Continuare pag 18

Identitatea României Mari

După Pacea de la Buftea - București (24 aprilie / 7 mai 1918) cu Puterile Centrale, pe care tratat de pace, cu un gest de supremă demnitate și mândrie națională, regele Ferdinand I cel Loial / Întregitorul a refuzat să-l semneze, devenind caduc ...

Continuare pag 19

Sfântul Apostol Andrei, la români

Ziua de 30 noiembrie este, pentru Biserica Ortodoxă Română, o mare sărbătoare a plinătății credinței, a bucuriei, nădejzii și dragostei: este ziua în care ea, Biserica, prăznuiește pe părintele ei duhovnicesc – Sfântul Apostol Andrei.

Continuare pag 21

Stema României

Stema României simbolizează statul român național, suveran și independent, unitar și indivizibil și se compune din două scuturi suprapuse: scutul mare și scutul mic. Scutul mare, pe albastru, are o acvilă de aur cu...

Continuare pag 22

S-a stins din viață Dr. ZENO OPRIȘ

S-a stins din viață Dr. ZENO OPRIȘ, Președintele de onoare al Uniunii Naționale Vatra Românească, personalitate care a marcat drumul acestei organizații civico-partiotice, timp de peste două decenii;

Intellectual de calibru, om de spirit cu un nobil caracter, Dr. ZENO OPRIȘ a însuflețit militantismul pro-românesc în toate colțurile țării, sabia cuvântului său fiind temută în mediul extremismului autonomist antinațional;

Dispariția Președintelui Dr. ZENO OPRIȘ este o grea pierdere pentru Uniunea Vatra Românească. Împărtășim durerea familiei îndoliate!

Dumnezeu să-i lumineze calea spre Paradis!

Ing. Paul-Mircea Iordache
Președintele Filialei Județene Botoșani a
Uniunii Vatra Românească

Limba română și contradicțiile consolidării identității acesteia în Basarabia

Prof. VALERIU OSTAȘ

VALENȚE IDENTITARE ÎN SĂRBĂTORIREA LIMBII ROMÂNE LA CĂUȘENI

Dacă dorești să verifici responsabilitatea prezentului unui popor pentru consolidarea identității sale în fața istoriei, oferă-i posibilitatea acestuia să-și sărbătorească valorile spirituale ce îl caracterizează. În funcție de solidaritatea sau receptivitatea cu care conaționali acestei etnii vor coopera, ca o familie, conștientizând, fiecare membru al familiei etnice, semnificația cununii definitorii naționale, sacralitatea acesteia, responsabilitatea fiecăruia în păstrarea pentru viitorime a identității – acest comportament fiind firesc, de fiecare zi, nu doar la ocazii festive, la aniversări – deci, funcție de toate acestea, vom avea și răspunsul la întrebarea inițială.

De 13 ani, ca o provocare, în orașul basarabean Căușeni, cu înaltă demnitate civică, în data de 31 august este marcată Ziua limbii noastre, cea română. Intenționat am scris denumirea oficială a Zilei Limbii Române, sărbătoare singulară în lume, prin care un popor își sărbătorește limba, pentru a constata starea dramatică în care se află limba națională a tuturor românilor, limbă națională devenită ispășitoare a tuturor disputelor politice și politicianiste din societatea actuală basarabeană. Atât în Basarabia cât și, pe alocuri, dincolo de Prut, limba părinților și strămoșilor noștri se mai află „după virgulă”. Pentru unii politicieni din Chișinău, limba vorbită de majoritatea zdrobitoare a populației basarabene, limba

română, are o denumire științifică, deci atestată academic, și o denumire acceptabilă politic, deci votată de politicieni. În acest babilon semantic, unii politicieni își manifestă, din plin, duplicitatea, în timp ce, oricare elev din clasa întâi spune, fără rezervă, că limba de stat în Republica Moldova este limba română.

Aniversarea limbii române la Căușeni, dincolo de rațiunile firești, culturale, este și o replică la faptul că se manifestă tendința – aș spune, tentația – de a se vorbi rusește în mai multe consilii raionale și orășenești din Republica Moldova, după exemplul Parlamentului din Chișinău – zice-se, întrucât s-a semnat Acordul de asociere cu UE, trebuie să respectăm dreptul minorităților conlocuitoare. Interesant ar fi răspunsul la întrebarea: cine le apără dreptul la valorile naționale, românilor basarabeni. Probabil, tot cu această motivație „europenistă” se permite Bașcanului Găgăuziei, Hurmuzal, să vorbească rusește – și nu, în limba găgăuză – în intervențiile din cadrul ședințelor Guvernului de la Chișinău. Totodată, atitudinea instituțiilor guvernamentale este permisivă și față de agenții economici care plasează informații, etichete, anunțuri, denumiri de mărfuri, doar în limba rusă – pentru confortul, nu știu cui –, manifestând o lipsă de loialitate față limba oficială, deci față de legislația statului.

31.08.2014, Căușeni, Ziua Limbii Române: solemnitatea de la statuia poetului Alexei Mateevici – alocuțiunea președintelui Consiliului raional, D-l Ion Ciontolo

Oaspeți din România, participanți la manifestări

Liceul „Mihai Eminescu” din Căușeni, 01.09.2014: festivitatea deschiderii noului an școlar

Emoțiile celor din clasa întâi, în așteptarea primului clopoșel

Vezi?... Am și clopoșelul pregătit, eu sunt de serviciu!

Schimb de ștafetă între generații

După cum se poate ușor sesiza, motivații pentru a ne reuni și a ne înzeci eforturile în sprijinul limbii române – scut al românilor basarabeni – sunt multe; important este ca, de pe urma acestor convocări, să rezulte o întărire a prestigiului și autorității limbii vorbite de populația majoritară, în contextul socio-politic al R. Moldova, în fapt, accentuarea stării de consolidare a identității idiomului de bază a pământului dintre Prut și Nistru.

La 25 ani de celebrare a limbii române în Basarabia, sărbătorita a cunoscut, în sfârșit, o Hotărâre a Curții Constituționale din Chișinău, care, prin verdictul său, apără adevărul științific și dreptul civic ale tuturor vorbitorilor limbii române la identitatea firească. Limba română, la ea acasă, are dreptul elementar la propriul nume, confiscat de bolșevici în perioada sovietică.

În acest context aniversar – la atingerea unei vârste semnificative, aș spune, de maturitate, a societății civile din Basarabia – se înscriu și manifestările din anul curent, organizate cu sprijinul Consiliului Raional Căușeni, al cărui președinte, Ion Ciontoli, a fost alături de noi; precum și al Primăriei Căușeni, primar Grigore Repeșciuc; al liceelor teoretice: „Alexei Mateevici” – director, Daria Dormenco; „Mihai Eminescu” – director, Lidia Ceban, cât și al Centrului de Cultură și Asistență Didactică „Casa Limbii Române” Căușeni – director, Valeriu Ostaș. După cum a remarcat și președintele Consiliului Național al Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, domnul Marian Clenciu, prezent la manifestări, întrunirile de Ziua Limbii Române constituie un prilej aparte, de a trece în revistă realizările din diferite spații spirituale românești, pentru a defini proiecte de perspectivă și a ne consolida eforturile într-o valorificare a lor deplină. Întrucât genericul întâlnirii a fost „Limba Română – valoare a identității europene a românilor basarabeni”, au fost remarcate aspecte privind conjugarea eforturilor în direcția creerii punților de legătură pentru

integrarea tinerilor moldoveni în viața social-economică și cultural-științifică din Țară.

A 25-a aniversare a convocat la Căușeni compatrioți de cea mai înaltă solidaritate în spiritul idealurilor naționale de unitate și dănuire a românilor de pretutindeni: Ion Seniuc – Președinte de onoare al Asociației Refugiaților din Basarabia, Bucovina și Ținutul Herța; Valeriu Eutușianu – Președinte al Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, filiala Piatra Neamț; Paul-Mircea Iordache – Președinte al filialei Botoșani a Uniunii Vatra Românească; Nadejda Anghel – Președinta Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, filiala Roman; Cezar Pânzaru – Președinte al Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, filiala Constanța; Mihai Leoveanu, poet, corresponsent Radio-Iași, precum și colegii din delegațiile menționate.

Manifestarea a avut menirea să reunească compatrioți, din Basarabia și din Țară, în scopul asigurării convergenței activității organizațiilor ce au ca obiectiv promovarea valorilor naționale și identitare; deasemenea, dezbaterile au facilitat cunoașterea mai temeinică a așteptărilor în sfera activităților civice reprezentate, din ambele state românești. Cu acest prilej au fost lansate două monografii: În adâncul inimii, de Petru Râmbu și Basarabia – pământ strămoșesc, de Vasilica Mitrea, lucrări care au constituit autentice lecții de demnitate civică identitară, pentru tinerii prezenți la manifestare. Ca oricare altă sărbătoare, Ziua Limbii Române din anul acesta a oferit ocazia fraților din Țară să investigheze patrimoniul muzeistic din Basarabia, prin vizita întreprinsă la Muzeul de Istorie din Chișinău. Un moment aparte l-a constituit și depunerea florilor la mormintele poezilor martiri Grigore Vieru și Leonida Lari, cât și ale rapsozilor Nicolae Sulac, Doina și Ion Aldea Teodorovici, din Cimitirul Central din Chișinău.

Turul de onoare: parcă-i mai ușor de pășit în școală alături de cei mari...

Noi am primit toate manualele școlare!...

Casa muzeu Alexei Mateevici din loc. Zaim, R. Moldova

Oaspeți din România la Casa muzeu Alexei Mateevici – scriitorul Ioan Găină, directorul muzeului, al treilea din stg.

Academia de Științe Istorice a R. Moldova: prof. dr. Ion Negrei, încadrat de istoricul prof. dr. Anatol Petrenco (stg. sa) și prof. Valeriu Ostaș, prezentând volumul „Pantelimon Halippa, apostol al Basarabiei”, al cărui autor este

Chișinău, Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”.

Întrucât sărbătoarea „Primul clopoțel în Basarabia” se desfășoară imediat după Ziua Limbii Române, tradițional, oaspeții vin cu donații de carte, pentru școlile care tocmai își reiau activitatea după vacanța de vară și, cu acest prilej, se fac invitații copiilor talentați să viziteze colegii de peste Prut, avându-se în vedere și inițierea unor noi proiecte de cooperare, între instituțiile educaționale căușenene și cele din Țară.

Prin toate activitățile desfășurate, prin cooperarea dintre organizațiile române frățești, de pe cele două maluri ale Prutului, vrem să arătăm tuturor conaționalilor că istoria curge și în prezent, nu doar în trecut; ea se

face și acum, prin munca și lupta, cu demnitate, a fiecărui român conștient de rolul său în societate. Invităm pe toți frații, de pe toate meleagurile românești, să adere la mișcarea de fortificare a identității românilor și țării noastre, România. Lumii întregi vrem să-i comunicăm că, în pofida tuturor vitregiilor, suntem o familie și, prin fapta noastră, vom demonstra că suntem demni de părinții neamului românesc.

prof. Valeriu Ostaș
Casa Limbii Române, Căușeni

Învățămine de la marii noștri înaintași: De la A. D. XENOPOL citire:

A. D. Xenopol
(23.03.1847, Iași – 27.02.1920,
București)

Alexandru Dimitrie Xenopol, academician, istoric, filosof, economist, pedagog, sociolog și scriitor român. Alexandru D. Xenopol este autorul primei mari sinteze a istoriei românilor.

A fost și un filozof al istoriei de talie mondială, fiind considerat printre cei mai mari istorici români, alături de Nicolae Iorga.

Despre răpirea Basarabiei, panslavism și limba slavonă:

„Răpirea Basarabiei ar fi trebuit să-i învețe pe români un lucru: că dacă există vreun pericol pentru existența lor ca națiune acesta va veni de la nord.

Dacă este vreun element adevărat dușman al elementului român, este acel rusesc, care nu din întâmplare, din neîngrijire pune în pericol existența noastră, ci lucrează cu conștiință la distrugerea ei.

Acest pericol l-au simțit toți românii, acei ce și-au iubit întradevăr poporul și care au binemeritat de patria lor.

Toată dezvoltarea noastră națională este datorită luptei neîmpăcate în contra acestui element cotropitor, luptă în mare parte susținută cu ajutorul Apusului.

În asemenea împrejurări, a face politică rusească este de a da noi înșine arma în mâinile ucigașului, este a trăda interesele cele mai sfinte ale cauzei române”.

Despre genocidul cultural-lingvistic pe care l-a reprezentat slavismul:

„Limba latină fu o școală pentru limbile poporane. La noi slavismul, tâmpit, orb și lipsit de orice idee, apăsa ca un munte asupra cugetului poporului român, fără să-i aducă niciun folos, îngroșând tot mereu întunecul care-i cuprinsese mințile, în loc de a-l împrăștia. Limba slavonă înnăbuși gândirea românească”.

(Din „Istoria românilor din Dacia traiană” vol. II, Iași, 1888)

Statuia lui A. D. Xenopol din fața
Universității ieșene “A. I. Cuza”.

De la NICOLAE BĂLCESCU:

Nicolae Bălcescu
(29.06.1819 – 29.11.1852)

Nicolae Bălcescu, istoric, scriitor și revoluționar român. Înființează împreună cu Ion Ghica și Christian Tell o

organizație secretă denumită Frăția, călătorește prin toate teritoriile locuite de români: Țara Românească, Moldova, Transilvania, Bucovina, precum și prin Franța și Italia și studiază istoria, fiind editor, alături de August Treboniu Laurian, la o revistă istorică numită *Magazin istoric pentru Dacia*. Conducător al Revoluției de la 1848, din Țara Românească, participă la București la actul revoluționar din 11 iunie 1848, fiind timp de două zile ministru de externe și secretar de stat al guvernului provizoriu instaurat de revoluționari. Ca istoric, marea sa operă a fost „*Români supt Mihai-Voievod Viteazul*”. Moare, în exil, la Palermo, la vârsta de 33 ani.

Despre panromânism:

„Copleșiți și amenințați astăzi de panslavism, mâine poate și de pangermanism, noi nu ne putem mântui fără numai opunându-le panromânismul. Panromânismul dar, trebuie să fie astăzi ținta noastră comună de activitate. Printrânsul se completează sinteza noastră revoluționară.

Revoluția de la 1821 a strigat dreptate și a vrut ca tot Românul să fie liber și egal, ca statul să se facă românesc. Ea fu o revoluție democratică.

Revoluția de la 1848 a vrut ca Românul să fie nu numai liber, dar și proprietar, fără care libertatea și egalitatea e minciună. Pentru aceia adăugă la deviza sa cuvântul frăție, această condiție de căpetenie a progresului social. Ea fu o revoluție socială.

Revoluția viitoare nu se mai poate mărgini a voi ca Români să fie liberi, egali, proprietari de pământ și de capital și frați asociați la fapta unui progres comun. Ea nu se va mărgini a cere libertatea din lăuntru, care e peste puțină a dobândi fără libertatea din afară, libertatea de supt domnirea străină, ci va cere unitatea și libertatea națională. Deviza ei va fi: Dreptate, Frăție, Unitate. Ea va fi o revoluție națională. Aceasta este calea ce valua revoluția română, în viitor.” (Paris, 16 Septembrie 1850: Nicolae Bălcescu - „*Mersul revoluției în istoria românilor*”)

Col (r) Prof. univ. dr. ALESANDRU DUȚU

25 octombrie 1944 –

Reîntregirea graniței de vest a României

După trecerea României de partea Națiunilor Unite, la 23 august 1944, principalul obiectiv național a devenit eliberarea Transilvaniei, ocupată de Ungaria în 1940, acesta fiind precizat, cu claritate, în directivele Marelui Stat Major. Idealul național al repunerii bornelor de hotar pe adevărata graniță din vestul țării a însuflețit în luptă poporul român, inclusiv pe militarii de orice grad, la 4 ani de la odiosul dictat de la Viena, generalul Constantin Visarion, comandantul Diviziei 20 infanterie-instrucție, adresându-se, astfel, militarilor din subordine:

„Ostași!

Verdictul de la Viena a căzut. Stați astăzi cu fața către Ardealul nostru drag, ocupat vremelnice de maghiari, care n-au niciun drept să-l stăpânească. Frații voștri martiri vă cheamă să-i desubjugați.

Ostași!

Fiiți gata ca atunci când va fi dat semnalul să mergeți la luptă cu tot sufletul, dislocând toate rezistențele care vi se vor opune în calea voastră. Parte din voi aveți ocazia ca acum să luați botezul focului, luptând pentru dezrobirea fraților voștri; este cea mai mare cinste pentru voi și pentru părinții voștri și pentru neam. Fiiți

demni de precursorii voștri și luptați cu tot avântul căci în vinele voastre curge sângele urmașilor lui Traian și Decebal”.

Semnalul luptei eliberatoare avea să fie dat în aceeași zi de 30 august 1944, când au fost declanșate și acțiunile ofensive dincolo de linia de demarcație, pe direcția Ilieni-Sfântu Gheorghe, eliberându-se primele localități din Transilvania.

Contraofensiva trupelor germane și ungare, începută la 5 septembrie 1944 în podișul transilvan și la 13 septembrie 1944 în Banat și Crișana, cu intenția de a stabili linia frontului pe coronamentul Carpaților Meridionali și de a ocupa

întreaga Transilvanie, a întârziat momentul eliberării, dar nu l-a putut împiedica. Aceasta deoarece, fără să mai aștepte sosirea trupelor sovietice la nord de munți, Armata 4 română a reușit (între 5 și 8 septembrie) să oprească trupele germane și ungare pe aliniamentul Sighișoara, Ormeniș, Târnăveni, Veseuși, Alecuș, Gacova – departe de trecătorile Carpaților Meridionali, vizate de inamic. Mai mult, din proprie inițiativă, generalul Gheorghe Avramescu a ordonat (9 septembrie) trecerea la contraofensivă, până în seara zilei următoare trupele române ajungând pe aliniamentul nord Târnăveni, sud Luduș, cursul Mureșului, până la sud de Unirea, nord Mirăslău, vest Gacova, la 15 - 20 km sud de linia vremelnică de demarcație româno-ungară.

Ostași români din linia întâi, în luptele de eliberare a Ardealului

După sosirea în zonă a primelor unități sovietice din Armata 6 de tancuri și din Armata 27, luptele au continuat, fără răgaz, pe direcțiile Târnăveni-Ungheni și Aiud-Turda, până la mijlocul lunii septembrie trupele române și sovietice ajungând pe aliniamentul râului Mureș (la vest de Târgu Mureș).

Concomitent, la nord de Brașov, Corpul de munte român, comandat de generalul Ion Dumitrache, Divizia „Tudor Vladimirescu” (formată pe teritoriul U.R.S.S. din prizonieri de război români) și Divizia 202 infanterie sovietică, au atacat spre Sfântu Gheorghe, înfrângând trupele germane și ungare din partea de sud-est a Transilvaniei, eliberând mai multe localități românești (între care și orașul Sfântu Gheorghe), respingând inamicul din „întrândul secuiesc” și înaintând spre văile Nirajului și Mureșului. La 28 septembrie 1944, vânătorii de munte români au eliberat orașul Târgu Mureș.

Cele mai grele lupte s-au dat pe cursul râului Mureș, între Chirileu și Iernut, în special în zona Dealului Sângeorgiu – o înălțime masivă, în formă de amfiteatru, cu o deschidere de 5 km și cu flancurile sprijinite pe Mureș, puternic apărată de un inamic foarte bine pregătit și dotat, care a știut să valorifice excelent avantajele oferite de teren.

Insistența comandamentului sovietic de a cuceri această înălțime prin atacuri frontale, fără a pune la dispoziție mijloacele de întărire necesare (aviație, artilerie, tancuri etc.) a făcut ca Armata 4 română să înregistreze, într-o perioadă de timp scurtă (în special între 22 și 29 septembrie) mari pierderi umane (6.753 militari:

897 morți, 4.118 răniți și 1.738 dispăruți, după datele aflate în arhiva Armatei a 4-a).

Relevând condițiile în care Armata a 4-a română a fost pusă să lupte în zona Dealului Sângeorgiu, de către comandamentul Armatei 27 sovietice, colonelul Nicolae Dragomir consemna (1 octombrie 1944) că misiunea încredințată a fost „disproporționată față de puterea armatei [...] pierderile suferite în atac, în capul de pod Sângeorgiu, depășesc prea mult rezultatele, care au fost minime și chiar nule, cu toată reluarea repetată a acestor atacuri ordonate zilnic de comandamentul rus. [...] Propunerile armatei pe care le-am prezentat personal comandamentului rus de la acea dată, cu toată stăruința și cu date asupra pierderilor – mai preciza ofițerul român – nu au avut aprobarea aceluia comandament, care, zilnic a repetat ordinul de atac pentru cucerirea cotelor 409, 495, 463 și 421. În primul rând și pentru lărgirea capului de pod până la cotele 435 și 417”. În finalul intervenției sale pe lângă comandantul Armatei a 4-a, colonelul Nicolae Dragomir cerea ca „înainte ca pierderile, fără folos, să ducă la anihilarea puterilor armatei” să se intervină energic pe lângă Comandamentul suprem sovietic, pentru a se da marilor unități române misiuni corespunzătoare capacității lor de luptă. În aceeași ordine de idei, generalul Gheorghe Mihail, șeful Marelui Stat Major român, asigura pe mareșalul R. I. Malinovski, comandantul Frontului 2 ucrainean, „de marea noastră dorință de a alunga cât mai repede inamicul spre vest, departe de graniță, și de a lua parte cât mai largă la această acțiune”, dar îi cerea, în același timp, să ordone generalului S. G. Trofimenko „să nu mai dea Armatei a 4-a misiuni disproporționate cu capacitatea ei combativă și fără să-i mai asigure mijloace suplimentare în care de luptă, armament anticar, artilerie și avioane absolut necesare”.

În acest timp, Corpul 6 armată român, care acționa la est de Turda, a înlesnit, cu forțele de la flancul stâng, cucerirea orașului de către unitățile Corpului 104 armată sovietic. La vest de Turda, a luptat Corpul 35 armată sovietic, în compunerea căruia a acționat Divizia 2 munte română (pe direcția Băișoara - Gilău). Contraofensivei inamice din Banat și Crișana (începută la 13 septembrie 1944) i s-a opus, inițial, Armata 1-a română, comandată de generalul Nicolae Macici, care a făcut ca trupele germane și ungare, chiar dacă au reușit să ocupe Aradul, să nu poată parcurge decât 25-60 de km din cei 75-180 km câți erau până la obiectivele stabilite inițial. Între timp, sub acoperirea realizată de marile unități române, în zonă au ajuns și primele unități sovietice, care au intrat imediat în luptă, schimbând radical raportul de forțe. Acest lucru a permis trupelor române și sovietice să facă față unei alte contraofensive germano-ungare, declanșată la 28 septembrie 1944 – „Zigeunerbaron (Voievodul țiganilor)” – în Crișana, cu intenția de a ajunge la Porțile de Fier și în trecătoarea Turnu Roșu. Prin lupte grele, diviziile „Tudor Vladimirescu” și 337 infanterie sovietică au reușit să oprească trupele inamice pe aliniamentul Mierău, Șuaieu, după care, între 2 și 5 octombrie, au trecut la contraatac și au recucerit aliniamentul Apateu, sud Leș, Sânmihail Român. Între timp, la 29 septembrie, trupele germane atacaseră puternic și spre Salonta, în fâșiile de acțiune ale diviziilor 78 infanterie sovietică, 3 munte și 1 infanterie-instrucție române, care au rezistat prin lupte grele de apărare. O contribuție importantă la oprirea contraofensivei inamice a avut-o Armata 6 de tancuri sovietică ale cărei unități, acționând în

cooperare cu un detașament român, au eliberat orașul Salonta.

Preluând inițiativa, Divizia 1 infanterie-instrucție și Divizia 203 infanterie sovietică au acționat ofensiv, pe valea Crișului Alb (de la 20 septembrie), forțele principale ale Armatei 53 sovietice au înaintat pe valea Mureșului, eliberând Aradul (în noaptea de 21 spre 22 septembrie) și respingând apoi trupele germane și ungare dincolo de graniță. Alături de unitățile sovietice au luptat și numeroase subunități de grăniceri români. Flancul stâng al Armatei 53 a fost asigurat, la sud de Timișoara, de Corpul 7 armată român, care a reluat ofensiva în noaptea de 24 spre 25 septembrie spre frontiera româno-iugoslavă, pe direcția Petrovgrad.

În sudul Banatului, Brigada 19 infanterie a cooperat cu Divizia 49 infanterie sovietică, o companie din această mare unitate luptând și pe teritoriul iugoslav, până la Pancovo. În final, operația „Zigeunerbaron” a înregistrat un eșec total, fiind eliminată astfel amenințarea pe care inamicul o proiecta asupra comunicațiilor principale care duceau spre munți. Concomitent, au fost create condiții favorabile pentru reluarea ofensivei proprii, atât la vest de Carpații Occidentali, cât și în podișul transilvan.

Carei – Monumentul ostașului român

Cimitir al eroilor căzuți pentru eliberarea Ardealului

Pentru înfrângerea forțelor germane și ungare din partea de nord-vest a României, din Ucraina Subcarpatică și din estul Ungariei, Comandamentul suprem sovietic a hotărât să execute, cu Frontul 2 ucrainean, operația „Debrețin”. Ofensiva a fost declanșată, cu trupele de la centrul Frontului 2 ucrainean, care au rupt, între 6 și 13 octombrie, apărarea inamicului, între Salonta și Makó, și au pătruns adânc spre Debrețin, în timp ce la flancul stâng, mari unități din Armata 53 au fost dirijate spre cursul mijlociu al Tisei, între Szolnok și Szeghed, constituind câteva capete de pod.

În podișul transilvan, ofensiva a început la 9 octombrie 1944, acțiunea principală revenind Armatei 4-a române și Armatei 27 sovietice (în compunerea căreia acționau și diviziile 2 munte și 18 infanterie române). În mod preconcepț, orașul Cluj nu a fost inclus în zona de acțiune a vreunei divizii române. Cu toate acestea, diviziile 118 infanterie și 2 munte române au contribuit, prin atacuri frontale și manevre, la eliberarea Clujului (11 octombrie 1944). A doua zi (12 octombrie 1944), diviziile „Tudor Vladimirescu” și 337

infanterie sovietică au eliberat Oradea, în timp ce Divizia 3 munte a eliberat (până la 13 octombrie) întregul spațiu situat la vest de Oradea, continuând ofensiva spre Debrețin.

După eliberarea Clujului, luptele au continuat la vest de Someș, Armata 4 română înaintând pe direcția Bonțida - Jibou - Carei, iar Armata 27 sovietică pe direcția Cluj - Huedin - Valea lui Mihai. Concomitent, Armata 7 de gardă sovietică a ajuns pe Someșul Mare, la sud și est de Dej, după care a fost regrupată în Câmpia Tisei, iar Armata 40 sovietică a coborât în depresiunea Maramureșului și a eliberat Sighetul.

Aționând într-un teren frământat și în parte acoperit, Armata a 4-a a reușit, în urma unor lupte grele duse în munții Lăpuș, Meseș și Făget, să iasă (20 octombrie) în Câmpia Tisei pe aliniamentul Gerăușa, Stâna, Babța, Bogdand, Chieșd – după ce parcursese circa 80 km într-un ritm de 11 km în 24 de ore. Și de această dată s-au realizat acțiuni de luptă comune, diviziile 1 cavalerie română și 232 infanterie sovietică, contribuind, prin acțiunea de la Fărcașa, la deschiderea comunicației de pătrundere a Armatei 40 sovietice spre Satu Mare.

La rândul-i, Divizia 11 infanterie a înlesnit, la sud de Satu Mare, înaintarea Diviziei 133

infanterie sovietice, care a eliberat orașul în noaptea de 24 spre 25 octombrie 1944.

La scurt timp (25 octombrie), diviziile Corpului 6 armată aveau să elibereze celălalt mare oraș din nord-vestul României, Careiul, și să finalizeze eliberarea părții de vest a României de sub ocupația ungară.

Victoria remarcabilă de acum 70 de ani a făcut ca întregul popor român să trăiască și să simtă clipa înălțătoare a triumfului. Elogiind virtuțile ostășești dovedite în luptă de militarii români, generalul Gheorghe Avramescu, comandantul Armatei a 4-a, conchidea într-un ordin de zi: „*Peste veacuri veți fi slăviți, voi ofițerii și ostașii, care ați eliberat Ardealul*”.

La fel ca în Basarabia și nordul Bucovinei – în iunie-iulie, 1941 – și de această dată, armata română a fost sprijinită de populația civilă din zonă, care deseori nu a prețuit să pună mână pe arme și să lupte alături de ostași. Expresii ca „*Vin ai noștri!*”, „*Bine ați venit fraților!*” erau doar câteva din cele spuse, din om în om, de la Cernăuți la Hotin, de la Chișinău la Cetatea Albă sau de la Sfântu Gheorghe la Cluj, Carei și Satu Mare. După datina străbună, atât pe meleagurile Basarabiei și Bucovinei, în 1941, cât și pe meleagurile transilvănene, militarilor li s-a

oferit un pahar cu vin sau o cană cu apă proaspătă, li s-au făcut urări de succes și izbândă și s-a cântat, sub faldurile tricolorului, nemuritorul „*Deșteaptă-te, române!*”. În multe locuri, bucuria eliberării a fost umbrită de crimele și samavolnicile ocupanților.

Refacerea integrității teritoriale în vestul țării a anulat nedreptatea făcută României cu patru ani în urmă, țara neciștigând un teritoriu care nu-i aparținea, ci reintrând, doar, în posesia spațiului istoric ce-i fusese răpit prin forță și dictat. Ca și în cazul Basarabiei și a nordului Bucovinei în 1941, acțiunea armatei române în Transilvania a reprezentat un act eliberator, în acord cu dreptatea istorică, reîntregirea teritorială fiind confirmată (cu dificultate) pe plan internațional – datorită politicii revizioniste ungare – de către Conferința de pace de la Paris din 1946 și, de jure, prin prevederile Tratatului de Pace din 1947. Raporturile de putere de la sfârșitul războiului și interesele marilor puteri au făcut ca despre celelalte pierderi teritoriale românești din 1940 să nu se mai vorbească multă vreme, deși ele au constituit și constituie o realitate la fel de evidentă.

Preluare ART EMIS

Col. dr. IONEL-LUCIAN SANDU CRIZA ȘI CONFLICTUL ÎNTRE TRECUT ȘI PERSPECTIVE

Motto:
„*Nu a existat niciodată un
război bun sau o pace proastă.*”
Benjamin Franklin¹

Nu întâmplător am făcut trimitere în motto la un mare om politic al anilor 1700, asta, tocmai pentru a convinge că umanitatea s-a confruntat, de-a lungul timpului, cu diferite forme ale diferendului între nații, pentru teritorii sau pentru o varietate largă de motive, mai mult sau mai puțin benefice existenței.

Totodată, fiecare forță politică cu influență internațională este conștientă de efectul unui eșec decizional, de pagubele produse omenirii sau planetei, pe termen lung.

Teoriile cercetătorilor au scos la iveală o sumedenie de definiții pentru criză și conflict, dar puțini au venit cu propuneri viabile de stagnare a autodistrugerii civilizației și de pierdere sau plafonare a sentimentelor de respect pentru frumos și natural. Dar poate este mai adevărat ce spunea Albert Einstein: *Viața este un mister, nu o problemă care trebuie rezolvată.*

Diferitele organisme internaționale – care au apărut în diversele trepte de dezvoltare tehnico-științifică a societății omenesci, coroborate cu etapizarea istorică a orânduirilor sociale – au dorit să stabilească anumite modele de comportament internațional, care să vină în sprijinul progresului umanității, dar, cu siguranță, în aceste evoluții au primit interesele statelor puternice sau a grupărilor de state, dacă au avut suficientă putere pentru a-și impune doctrinele, utilizând, în subsidiar, spectrul amenințărilor cu forță.

Aceste amenințări au determinat părțile implicate într-o relaționare – de cooperare sau colaborare economico - socială sau militară –

să devină suspicioase, să analizeze în detaliu riscurile cu care se pot confrunta la un moment dat și să ia unele măsuri de prevenire, contracarare sau înlăturare definitivă a amenințărilor. Încrederea acordată unei părți se materializează prin protocoale, convenții sau tratate, dar care pot fi foarte ușor neglijate, atunci când apar diferențe de opinii sau interese economice.

Situația de criză poate să existe fără a se ajunge la un conflict violent, timpul și inteligența diplomatică pot determina dezghețarea și, în final, rezolvarea stării de nocivitate, potențial conflictuală, existentă la un moment dat.

În DEX², criza este definită ca o manifestare a unor dificultăți (economice, politice, sociale etc.), perioadă de tensiune, de tulburare, de încercări, care se manifestă în societate.

Cele mai frecvente, manifestate încă din antichitate, sunt cele economice (lipsa condițiilor minimale de trai), religioase (de regulă,

între creștini și musulmani) și medicale (holera, lepra, febra tifoidă, SIDA, cancerul, ebola etc.), toate având ca fundament interesul economic, îmbogățirea cu ușurință și rapidă a unor entități, mai mult sau mai puțin vizibile pe scena politico-socială globală.

Neidentificarea unor soluții în rezolvarea acestor stări de criză determină degenerarea acestora, în timp, în stări conflictuale, de cele mai multe ori, violente, care nu fac altceva decât să amplifice sărăcia, mizeria și apariția altor boli, mult mai grave.

Dacă Evul Mediu este caracterizat de războaie de cucerire, sub eticheta *introducerii civilizației* în zona popoarelor nomade și *sălbatică* – conflicte care s-au soldat cu multe pierderi de vieți omenești, sclavie și boli nimitoare, adevărate arme biologice – prezentul ne oferă termeni sub forma cuvintelor *greu digerabile* sau a eufemismelor, care maschează, de fapt, același interes antic.

Democrația, libera exprimare, egalitatea în drepturi, ridicarea nivelului de trai al populației au devenit embleme care ascund adevăratul scop al acțiunilor violente de pe glob: posesia sau dominarea teritoriilor cu resurse strategice, esențiale, extinderea piețelor pentru desfacerea produselor noi, expansiunea tehnologică accentuată a statelor dezvoltate, manipularea maselor prin informații puerile și multe alte metode, care nu fac altceva decât să mențină o stare tensionată permanentă și distrugerea bunelor relații interumane.

¹Benjamin Franklin (n. 17 ianuarie 1706, Boston - d. 17 aprilie 1790) – este una dintre cele mai cunoscute personalități din istoria Statelor Unite, diplomat, om de știință, inventator, filozof, profesor și om politic.

²DEX – Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a-II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, pg. 241.

Dacă privim retrospectiv, descoperim că există similitudini între perioadele istorice și perioadele de dezvoltare economică globală, dar, mai important, între deciziile politice corespunzătoare fiecărui secol sau mileniu. Imperiile coloniale: **roman** (care a durat din anul 27 î.Hr. și până la căderea Bizanțului, în 1453), **mongol** (care a fost cel mai vast imperiu, întinzându-se din Vietnam până în Ungaria), **britanic** (la apogeu, imperiul colonial britanic cuprindea un sfert din suprafața totală a Terrei și avea sub control o populație de circa 500 de milioane de oameni), **rus**³ (a ținut din 1721 până la revoluția bolșevică din 1917), dar și **persan**, **otoman**, Dinastia **Han** și Califatul **Omayyad** (cel mai întins stat arab din istorie), alături de multe alte exemple, demonstrează interesul unor nații de a cuceri și stăpâni teritorii.

Scopul final a fost acela de a avea acces la forța de muncă și la resurse, deci putere.

Revenind înspre secolul XVII și mai aproape, după câteva conflicte relativ minore⁴, au urmat cele două conflagrații mondiale, cunoscute ca primul și al doilea război mondial, cu mari pierderi de vieți omenești, consumuri enorme de resurse, distrugerii de edificii culturale și religioase și intrarea într-o nouă eră politico-socială.

Dacă Războiul Rece evidențiază, clar, părțile aflate în competiție și partenerii afiliați, în prezent ne trebuie mai mult timp și o atenție sporită, într-o sensibilă analiză socio-

economică, ca să putem identifica actorii importanți de pe scena geopolitică globală; asta, deoarece state, altădată pașnice, dezvoltă echipamente și capabilități uimitoare. China, India, Brazilia, Africa de Sud, alături de Rusia constituie BRICS⁵, un *acronim* care, privit în oglindă cu un alt acronim: G8⁶, desemnând grupul statelor puternic industrializate, tinde să încline balanța puterii economice mondiale, dacă avem în vedere și statele cu neutralitate din G20, grupul țărilor în curs de dezvoltare, la care sunt afiliate și statele amintite mai sus.

Concluzia este că planeta, deci și omenirea nu a fost străbătută de anumite crize, ci s-a aflat mereu într-o stare de criză. Oare nu ne place calmul și liniștea, pacea și buna înțelegere? Nu există națiune care să nu se fi aflat, la un moment dat, într-un conflict, intern sau internațional.

În acest context, *statele* au luat loc la masa tratativilor și au încercat să găsească metode de a proteja ființa umană și acțiunile sale, în relațiile internaționale. ONU⁷ are misiuni dificile pentru aceste timpuri: respectarea drepturilor omului, pacea mondială, respectarea dreptului internațional și cooperarea internațională. Alte organizații internaționale (UNESCO8, OSCE9, NATO10 etc.), organizații regionale (Consiliul Europei, Uniunea Africană, ASEAN11 etc.), precum și organizații guvernamentale și nonguvernamentale, fără a uita de G-uri, amintite cu două paragrafe mai sus, au luat ființă în aceleași conjuncturi, cu aceleași bune intenții, pentru a găsi soluții viabile și a lua măsuri în beneficiul prosperității oamenilor și dezvoltării socio-economice globale.

Globalizarea apare ca un fenomen contemporan, dar cu rădăcini străvechi, vezi vechile imperii coloniale. Principiul de conducere are aceeași idee: unii iau decizii,

cei mulți se subordonează. Chiar dacă nu există o definiție clară pentru globalizare, aceasta vine ca o necesitate a dezvoltării comerțului internațional într-o concepție de economie mondială; dar, acest concept ascunde mai multe decât lasă să se priceapă.

În era globalizării se poate intui că cele două stări discutate, criza și conflictul, ar găsi căi de soluționare pașnică, dar ce se întâmplă azi pe glob contrazice această idee. Noile frământări sociale de sorginte etnică, care apar tot mai mult pe scena geopolitică, mai multe pe *bătrânul continent european*¹², demonstrează că starea de criză nu va dispărea curând, iar unele conflicte regionale¹³, suficient de fierbinți, întăresc convingerea că trebuie să fim pregătiți pentru ce e mai rău.

În prezent trăim clipe de incertitudine crasă. Nu este suficient că suntem pedepsiți de natură prin existența calamităților dezastruoase, a bolilor incurabile și – în multe zone de pe glob – printr-o sărăcie lucie, trebuie să existe și conflicte militare, care să amplifice mortalitatea. Sumele uriașe de bani, dedicate unor scopuri ascunse, ar putea ajuta mai mult descoperirilor științifice, care pot să protejeze umanitatea. N-ar trebui să existe acea frică, cum că populația globului este în creștere exponențială; tocmai lipsa de cultură și cunoaștere, spre care ne îndreptăm, determină lucrul acesta. Pământul are suficiente resurse pentru a asigura supraviețuirea populațiilor globului, problema este că unii nu se satură niciodată.

Multe lucruri frumoase în lume sunt realizate de oameni care au încercat variante multiple de coexistență, chiar dacă nu se întrevădea nici o speranță. Speranța, după cum spunea *Samuel Johnson*, este ea însăși un soi de fericire și, poate, principala fericire pe care această lume o oferă.

³ Imperiul rus sau țarist - A fost al treilea imperiu ca întindere, după cel Mongol și cel Britanic. În anul 1866 se întindea între Europa de Est și America de Nord. În Imperiul Rus trăiau mai mult de 100 de grupuri etnice, în condițiile în care rușii reprezentau cam 45% din populație. În 1914, Imperiul Rus a fost împărțit în 81 de provincii („gubernii”) și 20 de regiuni („oblasturi”).

⁴ Războiul Ruso – Turc, între anii 1686 – 1700; Războiul Nordic, între anii 1700 – 1721; Războaiele Revoluției Franceze, între anii 1792 – 1802; Războiul Crimeii, între anii 1854 – 1856; Războiul Civil American, cunoscut și Războiul dintre Nord și Sud, între anii 1861 – 1865; Războiul Ruso – Turc, între anii 1877 – 1878, unde România, prin contribuția adusă și-a obținut independența față de Imperiul Otoman (vezi Războiul de Independență al României); etc.

⁵ Începând cu 2014, cele cinci țări BRICS reprezintă aproape 3 miliarde de oameni, adică 40% din populația lumii. Națiunile BRICS reprezintă la momentul actual 18 % din economia mondială.

⁶ G8 - Grupul celor Opt, reprezintă un forum internațional al guvernelor unor state dezvoltate din punct de vedere economic, tehnologic și militar: Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și Statele Unite ale Americii. Împreună, acestea, deși cuprind aproximativ 14% din populația lumii, însumează 60% din produsul intern brut la nivel mondial. De asemenea, ele totalizează aproximativ 72% din cheltuielile militare din lume, iar patru din cele opt, adică Franța, Rusia, UK și SUA dețin peste 95% din armamentul nuclear al lumii. În acest moment Rusia este suspendată din G8.

⁷ ONU – ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE, este cea mai importantă organizație internațională din lume. Fondată în 1945, după al Doilea Război Mondial, are astăzi 193 de state membre. Întemeierea ei a constat din semnarea, de către membrii ei fondatori, a Cartei Organizației Națiunilor Unite.

⁸ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) - Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, a fost fondată la 16 noiembrie 1945. Își are sediul în Paris, Franța, dar are și 73 de suboficii active în diverse țări ale lumii.

⁹ OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe) - Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, este o organizație internațională pentru securitate. Se concentrează asupra prevenirii conflictelor, administrării crizelor și reconstrucției post-conflictuale. Este formată din 57 de țări participante din Europa, Mediterană, Caucaz, Asia Centrală și America de Nord, acoperind spațiul emisferei nordice „de la Vancouver la Vladivostok”.

¹⁰ NATO (North Atlantic Treaty Organization) - Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, este o alianță politico-militară stabilită în 1949, prin Tratatul Atlanticului de Nord semnat la Washington, la 4 aprilie 1949. Actualmente cuprinde 28 state din Europa și America de Nord.

¹¹ ASEAN (Association of South-East Asian Nations) - Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei, este o organizație politică și economică a zece țări din Asia de sud-est, constituită la 8 august 1967 de Indonezia, Malaysia, Filipine, Singapore și Thailanda.

¹² Vezi Scoția în UK, Catalonia și Țara Bascilor în Spania, Flandra în Belgia, Bretania în Franța, etc.

¹³ Vezi Ucraina, unde Rusia, după alipirea ilegală, din punct de vedere internațional, a Crimeii, dorește și regiunile Donețk și Lugansk, iar singurii care suferă, sunt oamenii.

Prof. Dr. GICĂ MANOLE

Crimele lui Stalin

Foarte puțin a lipsit ca, după moartea lui Lenin, în ianuarie 1924, Stalin să fie izgonit din elita puterii bolșevice. L-a salvat de la aceasta Lev Kamenev și Grigori Zinoviev.

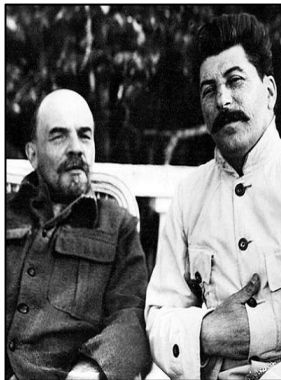
Încă de la începutul anilor '20, Boris Bajanov, secretar particular al lui Stalin la acea vreme, a intuit că scopul fundamental al vieții lui Stalin îl reprezenta doar „setea de putere”¹⁴. Stându-i ani buni în preajmă, Bajanov i-a descifrat sinistrului asiatic¹⁵ personalitatea, neezitând să susțină că la „minunatul georgian”¹⁶ numai cu foarte mare greutate pot fi identificate „trăsături omenestii”¹⁷.

După cum spuneam, Rusia, cât și omenirea, ar fi putut evita experiența dramatică a epocii lui Stalin și, implicit, genocidele înfăptuite din ordinul său dacă așazisul testament al lui Lenin ar fi fost dus la îndeplinire de liderii bolșevici ai momentului și l-ar fi îndepărtat pe Stalin din funcția de secretar general al P.C.U.S., după cum dorise Lenin¹⁸. După cum am notat mai sus, cei care l-au salvat pe Stalin de la prăbușirea politică au fost Zinoviev și Kamenev, care, în mai 1924, într-o plenară restrânsă a C.C. a P.C.U.S., înaintea Congresului al XIII-lea, n-au urmat îndemnul lui Lenin de a-l îndepărta pe Stalin din funcția de secretar general al Partidului¹⁹, Kamenev propunând ca acesta să rămână în funcție. Prin vot, plenara a acceptat ca Stalin să rămână pe vechea funcție. Faptul se explică prin lupta pentru putere la vârful în Biroul Politic între Troțki, pe de o parte, și Zinoviev și Kamenev, alături de Stalin, pe de altă parte. Astfel că, pe 21 mai 1924, dacă n-ar fi fost Zinoviev și Kamenev²⁰, Stalin ar fi dispărut din fruntea P.C.U.S. și, implicit, din Istorie.

Salvându-l pe Stalin în mai 1924, cei doi lideri bolșevici și-au asigurat un sfârșit dramatic, fiind executați prin împușcare chiar din ordinul lui Stalin pe timpul Marii Terori (1936)²¹.

Iosif Vissarionovici Stalin

Lenin și Stalin – doi tovarăși în crimele bolșevice

Politica agresiv-criminală a U.R.S.S.-ului lui Stalin în planul relațiilor internaționale, îndeosebi după ce aceasta a semnat înțelegerile de partajare a Europei Estice cu Germania lui Hitler (august – septembrie 1939), agresiunile multiple împotriva unor state pașnice justifică în cel mai înalt grad folosirea paradigmei „Apocalipsa după Stalin”. Însă, la fel de justificată, căci a fost acoperită de milioane de dovezi, este titulatura de mai sus și pentru politica internă a lui Stalin, genocidele planificate și executate în U.R.S.S. din ordinul satrapului de la Kremlin.

Crimele înfăptuite în U.R.S.S. pe timpul stăpânirii lui Stalin (1924 – 1953), la porunca acestuia, dovedesc că fostul său secretar, Boris Bajanov, i-a intuit de la început instinctele criminale²², bestialitatea completată „armonios” de un comportament „amoral și crud”²³, „calități” ce-i vor asigura „gloria celui mai mare criminal din istorie”²⁴. Nadejda Mandelștam scria despre crimele lui Stalin cum că ar fi fost impuse de o așa-zisă „necesitate istorică”²⁵, afirmație făcută în deceniul de după moartea lui Stalin doar cu scopul, cred eu, de a convinge cenzura sovietică de pe vremea lui N. Hrușciiov ca să-i publice cartea. N-a convins-o, dovadă că volumul la care am făcut trimitere mai sus nu va vedea lumina tiparului în U.R.S.S. ce se voia destalinizat, după 1956, îndeosebi.

Adevărata explicație a crimelor lui Stalin poate fi identificată fără greș prin natura maniacală și criminală²⁶ a „minunatului georgian” care va ordona uciderea a milioane de oameni, doar ca expresie a unei puteri absolute, nelimitate²⁷. Epoca lui Stalin a fost una a crimei generalizate în continuarea regimului terorist edificat și legalizat de Lenin²⁸.

¹⁴ Boris Bajanov, *Kremlinul anilor '20. Memoriile fostului secretar al lui Stalin*, traducere din limba rusă de Mihai Coruț, Editura Cogito, Oradea, 1991, pp. 90 – 91.

¹⁵ Poreclă dată lui Stalin de Zinoviev și Kamenev, apropiați ai lui Lenin. Vezi Dmitri Volkogonov, *Lenin. O nouă biografie*, traducere de Anca Irina Ionescu, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, 1994, p. 310.

¹⁶ Așa îl numea Lenin pe Stalin, în *Ibidem*, p. 297.

¹⁷ Boris Bajanov, *op. cit.*, p. 91.

¹⁸ Dmitri Volkogonov, *op. cit.*, p. 306. Într-o Scrisoare către Congres, din decembrie 1922, Lenin adăugase un post-scriptum cu privire la natura violentă a lui Stalin, sugerând ca „tovarășii să se gândească la o modalitate de a-l îndepărta pe Stalin din această funcție (secretar general – n. ns. – G. M.) înlocuindu-l cu o persoană total diferită”. Supărarea lui Lenin pe Stalin își avea originea în faptul că ultimul a jignit-o grav pe soția liderului bolșevic, Nadejda Krupskaiia, la telefon. Afiland de mărișlia lui Stalin, Lenin îi scrie „minunatului georgian” următorul bilețel: „Stimate tovarășe Stalin, Ai avut tupeul să-i telefonezi soției mele și s-o copleșești cu insulte... Nu am intenția să trec cu vederea vreun afront la adresa mea și se înțelege de la sine că acțiunea îndreptată împotriva soției mele mă afectează direct și personal. Te întreb, așadar, dacă ești dispus să-ți retragi cuvintele și să-ți ceri scuze, în caz contrar înțeleg că orice relație între noi...” (*Ibidem*, p. 454). Stalin îi răspunde lui Lenin cu o scrisoare obraznică, în care afirma cum că „nu reușesc să înțeleg ce ce am greșit și ce vor oamenii de la mine” (*Ibidem*, p. 455).

¹⁹ Boris Bajanov, *op. cit.*, p. 68.

²⁰ *Ibidem*, p. 67: „Adevărata carieră a lui Stalin începe în momentul când Zinoviev și Kamenev, dorind să acapareze moștenirea lui Lenin și organizând lupta împotriva lui Troțki, și l-au ales drept aliat pe Stalin”. Vezi și Lev Troțki, *Stalin (biografia politică)*, traducere de Ion Grigoriu, Editura Timpul, Iași, 1996, p. 122, unde se subliniază ajutorul crucial dat de Zinoviev și Kamenev lui Stalin în 1924 pentru ca acesta să rămână la vârful puterii sovietice: „În 1924 Stalin ezita puternic. Zinoviev îl împingea cu putere înainte. Pentru acoperirea politică a luptei sale (cu Troțki – n. ns. – G. M.), Stalin avea nevoie de Zinoviev și Kamenev, astfel se explica mecanismul „troicii”. Cel mai înfocat era Zinoviev care-și remorca viitorul călău.”

La p. 121, Lev Troțki recunoaște că „Stalin i s-a părut [...] cel mai potrivit om pentru activitatea din culise” și că, dacă nu l-ar fi ajutat Zinoviev, „puțin probabil ca Stalin să fi devenit secretar general”. Reamintesc că Lenin, în *Scrisoarea către Congres* (este vorba de Congresul al XIII-lea al P.C.U.S.) dictată secretarei sale, Maria A. Voloditșeva, pe 23, 24, 25, 26 decembrie 1922, solicita înaltului conclave bolșevic îndepărtarea lui Stalin din funcția de secretar general, deoarece, cum aprecia liderul statului sovietic, „Stalin a concentrat în mâinile sale o putere imensă și nu sunt sigur că va ști s-o utilizeze întotdeauna cu suficientă prudență...” (în Lilly Marcou, *Stalin – viața privată*, traducere din limba franceză de Oana Popuțoiaia, Editura ANET, Oradea, 1997, p. 84). Lenin va reveni asupra acestei probleme pe 4 ianuarie 1923, când va dicta noi precizări la *Scrisoarea*, acuzându-l pe Stalin că este grosolan cu cei din jur, cerând, încă o dată, îndepărtarea sa din postul de secretar general (*Ibidem*). După cum am notat ceva mai sus, *Scrisoarea* lui Lenin a fost citită la al XIII-lea Congres al P.C.U.S. (mai 1924), dorința acestuia fiind ignorată de cei mai importanți lideri politici ai momentului. Acum și-au jucat Zinoviev și Kamenev rolul de salvatori ai lui Stalin, care, imediat după Congres, reușește să conștie Puterea, în ciuda opoziției „troicii” (Troțki, Kamenev, Zinoviev). Zinoviev a înțeles greșeala din mai 1924, iar la Congresul al XIV-lea al P.C.U.S. din decembrie 1925 s-a ridicat hotărât împotriva lui Stalin, despre care susținea: „Personal, nu cred că secretarul nostru general este persoana care poate să-i renească în jurul său pe vechii bolșevici.” (în Dmitri Volkogonov, *Troțki, eternul radical*, traducere: Anca Irina Ionescu, Editura Lider, București, f. a., p. 279). Prea târziu însă. În 1926 (octombrie), Troțki și Zinoviev au fost excluși din Biroul Politic, iar în 1927 din Comitetul Central. Mai mult, în același an, lui Troțki, Stalin îi retrage calitatea de membru de partid (*Ibidem*).

²¹ Vezi despre execuția celor doi conducători ai P.C.U.S., la 25 august 1936, în Dmitri Volkogonov, *Lenin. O nouă biografie*, p. 309. De notat că, după ce au fost alungați de la putere (1927) din ordinul lui Stalin, Zinoviev și Kamenev i-au reproșat acestuia că nu știe ce-i recunoștința. „Ba știu foarte bine...”, le-a replicat Stalin, „...este un fel de boală câinească.” (în Boris Bajanov, *op. cit.*, p. 68).

²² *Ibidem*, p. 91.

²³ *Ibidem*, p. 130.

²⁴ Milovan Djilas, *Întâlniri cu Stalin*, traducere și postfață de Dorin Găulescu, Editura Europa, Craiova, f. a., p. 122.

²⁵ Nadejda Mandelștam, *Fără Speranță, Memoriile, Cartea întâi*, traducere, note și indice de Nicolae Iliescu, postfață de Livia Cotorcea, Editura Polirom, Iași, 2003, p. 486. Dacă aprecierea soției lui Osip Mandelștam a fost motivată de cenzura sovietică, Lilly Marcou, în *op. cit.*, p. 165, apreciază Marea Teroare drept „unul din momentele cele mai impresionante ale istoriei sovietice” (sic!) și care a fost provocată de frica lui Stalin față de „opozitie”, care, dacă n-ar fi fost exterminată, putea pune în pericol „idealurile lui Octombrie, victoria socialismului în U.R.S.S. și dezvoltarea comunismului în lume”!!! Pentru Lilly Marcou nu idolul său, Stalin, ar fi ordonat masacrele din vremea Marii Terori, ci Ejov, șeful NKVD-ului – de unde „Ejovșcina” (p. 165). Autoarea în cauză recunoaște, totuși, că Stalin „rămâne însă în fața Istoriei principalul inițiator al acestei nebunii” (pp. 166 – 167). Așadar, nu cel care a ordonat Marea Crimă, ci doar inițiatorul!!! În

În România interbelică, voci autorizate au sesizat, în timp real, natura criminală a regimului lui Stalin, care era considerat drept o „tiranie sângeroasă”²⁹ și care a ordonatuciderea a peste 800.000 de oameni și închiderea în Gulag a altor câteva milioane³⁰.

Nu există un consens, și nici nu are cum să existe, în rândul cercetătorilor, cu privire la numărul de oameni ce au fost uciși în epoca lui Stalin, din ordinul acestuia, pe parcursul sângeroasei sale stăpâniri. Cifrele victimelor diferă, dar toate converg spre un adevăr de necontestat: au fost exterminate zeci de milioane de ființe nevinovate.

Confiscarea pământurilor de la țărani – colectivizarea, precum și industrializarea forțată, pe scară largă, pe care Stalin le-a ordonat la începutul deceniului patru al secolului XX, au condus la uriașe pierderi umane. Foametea devastatoare de la începutul anilor '30 din Ucraina, Kazahstan, bazinul Volgăi, Caucazul de Nord a fost provocată nu de cauze naturale – secetă, ci din cauza colectivizării generalizate. Foametea din Ucraina a fost planificată de satrapul de la Kremlin din ura patologică pe care o avea față de poporul ucrainean, cât și pentru a-i forța pe țărani să intre în colhoz. Sătenilor, din ordinul puterii sovietice, li s-a luat totul din bățătura, până la ultimul bob de grâu, pentru ca, din ordinul lui Stalin, U.R.S.S. să exporte zeci de milioane de tone de cereale³¹ pentru a obține sumele necesare industrializării. Trupele NKVD-ului au încercuit mari regiuni din Ucraina interzicând țăranilor să părăsească zonele calamitate. Când milioane de ucraineni mureau de foame, regimul trâmbeșugă cu nerușinare despre viața fericită, îmbelșugată a colhoznicilor, interzicând orice știre despre foamete! Foametea din anii '30, ca și cea din Basarabia din 1946 – 1947, a condus la sălbăticierea oamenilor. Sute, mii de cazuri de canibalism se petreceau, în timp ce „minunatul georgian”, la „Congresul învingătorilor” din 1934, avea cinismul să declare că în U.R.S.S. „situația materială a oamenilor muncii s-a îmbunătățit considerabil, că viața a devenit mai bună, mai veselă”³².

În fața unor asemenea monstruoziități, chiar și George Orwell, cu al său 1984, rămâne de rușine, este depășit. După Roy Medvedev, în Ucraina, ca urmare a Marii Foamete (anii 1931 – 1932 – 1933), au murit 8 milioane de oameni³³.

Stalin – părintele popoarelor sovietice

Stalin și Hitler cei doi sângeroși dictatori ai sec. XX

Tot 8 milioane de ucraineni ar fi murit de foame și după Boris Souvarine, în al său fulminant *Stalin*, apărut în 1940³⁴, unde notează că urmările colectivizării și industrializării în U.R.S.S., ca și costuri umane, pot fi comparate cu efectele câtorva războaie devastatoare³⁵. Am notat ceva mai sus aserțiunea lui Victor Suvorov, după care industrializarea forțată, gigantică a U.R.S.S., pe parcursul deceniului patru al secolului XX, a determinat moartea a 23 de milioane de oameni prin muncă înrobitoare, număr de victime dublu față din Primul Război Mondial³⁶.

Ca și în cazul foametei din Ucraina, după Al Doilea Război Mondial, în Basarabia, după ce această provincie românească a fost reanexată la U.R.S.S., a fost planificată cu sânge rece, tot din ordinul lui Stalin, foametea din anii 1946 – 1947, foamete ce va conduce la moartea a 300.000 de români³⁷.

Se susține că N. Hrușciiov, în februarie 1956, prin citirea raportului secret la al XX-lea Congres al P.C.U.S., ar fi dat o lovitură zdravănă stalinismului, ale cărui crime au fost dezvăluite și condamnate. În realitate, Hrușciiov a condamnat nu toate crimele lui Stalin (și la care însuși Hrușciiov pe vremea Marii Terori s-a făcut părtaș), ci doar uciderea a aproximativ un milion de membri de partid comunist³⁸ pe timpul Marii Terori. Așa, la 3 ani după ce, chipurile, Hrușciiov a condamnat crimele stalinismului, la Moscova, în 1959, a fost publicată o istorie a P.C.U.S., unde se scrie negru pe alb că genocidul stalinist împotriva satelor din anii '30 a însemnat o „profundă transformare revoluționară în agricultura U.R.S.S.”³⁹ și că „la începutul anului 1933 o veste bună a străbătut țara de la un capăt la altul: primul plan cincinal a fost îndeplinit înainte de termen – în patru ani și trei luni (subl. ns. – G. M.)”⁴⁰. Continuă, mai departe, abjecta istorie de care vorbim, susținând că, prin toate aceste mari „realizări”, „sistemul socialist a eliminat definitiv elementele capitaliste”⁴¹. În spatele acestor nevinovate cuvinte se ascunde tragedia înspăimântătoare a poporului ucrainean (10 milioane de morți). Și în cazul acesta Orwell este depășit, devenind minor, nesemnificativ cu celebra sa carte.

De altfel, în istoria Rusiei, fie ea Sovietică sau țaristă, a existat o „tradiție istorică” în a sacrifica premeditat vieți omenești pentru atingerea unor obiective social-economice sau pentru realizarea unor construcții faraonice. Exemplul cel mai nimerit pe care pot să-l dau este cel al lui Petru cel Mare (1682 – 1725), care, pentru construirea orașului Sankt-Petersburg, a sacrificat zeci de mii de oameni nevinovați⁴².

contrast cu poziția inalficabilă adoptată de Lilly Marcou întru absolvirea lui Stalin de vinovăția de crimele Marii Terori, Stéphane Courtois și colaboratorii, în *Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, presiune*, Editura Humanitas/Fundația Academia Civică, București, 1998, p. 180, afirmă, în baza documentelor istorice de necontestat, că „Stalin însuși a fost de fapt autorul și inițiatorul majorității deciziilor de presiune la toate nivelurile...”

Același fapt îl susține și Dmitri Volkogonov: „...I. V. Stalin este vinovat de toate aceste presiuni. El a fost „Șeful” care i-a dat instrucțiuni lui Ejov în privința orientării și anvergurii represiunilor...” (în Dmitri Volkogonov, *Staline, Triumpe et tragédie*, Editura Flammarion, Paris, 1991, pp. 225 – 226), pentru ca Robert Conquest, în extrem de documentata sa carte, *Marea Teroare. O reevaluare*, Editura Humanitas, București, 1998, p. 577, să susțină cu certitudine existența unui „holocaust al lui Stalin”, nu al lui Ejov!!! Prin ceea ce susține, Lilly Marcou s-a descalificat ca istoric, probând un partizanat strigător la cer, un subiectivism de cea mai joasă speță.

²⁶ Milovan Djilas, *op. cit.*, p. 129; vezi și Boris Souvarine, *Stalin. Studiu istoric al bolșevismului*, traducere din franceză de Doina Jela Despois, Editura Humanitas, București, 1999, p. 561, unde sunt subliniate trăsăturile demonice ale lui Stalin (cruzime, sadism, spirit vindicativ, orgoliu exacerb, suspiciune malađivă, ură patologică, delir de grandoare).

²⁷ Roy Medvedev, *Despre Stalin și stalinism. Consemnări istorice*, traducere din limba rusă: Margareta Șipoș, Editura Humanitas, București, 1991, p. 288.

²⁸ I. Ciupercă, *Totalitarismul – fenomen al secolului XX, Repere*, Ediția a III-a, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2006, p. 65.

²⁹ P. P. Negulescu, *Destinul Omenirii*, prefață de P. P. Negulescu, cuvânt înainte și note de Petre Dan, Editura Nemira, București, 1994, p. 254.

³⁰ *Ibidem*. Creatorul lagărelor de concentrare sovietice este Lev Troțki, care, la 5 decembrie 1918, a declarat: „Este indispensabil să garantăm Republica Sovieticilor (sic) împotriva inamicilor de clasă izolându-i pe aceștia în lagăre de concentrare.” (în I. Ciupercă, *op. cit.*, p. 65). Numărul de ființe umane nevinovate exterminate, pe toată durata (subl. ns. – G. M.) stăpânirii lui Stalin, a fost de peste 60 de milioane (vezi Jacques de Launay, *Istoria secretă a Cominternului, 1919 – 1943. Eșecul unei speranțe*, Editura Venus, București, 1993, p. 189).

³¹ Roy Medvedev, *op. cit.*, pp. 102 – 103.

³² *Ibidem*, p. 103.

³³ *Ibidem*.

³⁴ Boris Souvarine, *op. cit.*, p. 531.

³⁵ *Ibidem*. Notez aici opinia ciudată, ca să nu spun cu totul deplasată, a istoricului american Timothy Snyder, după care foametea și colectivizarea din U.R.S.S., cu milioanele de victime la activ, n-ar fi fost pentru Stalin decât un „mare mecanism al istoriei” (în Timothy Snyder, *Tărâmul morții. Europa între Hitler și Stalin*, traducere din engleză de Dana-Ligia Ilin, Editura Humanitas, București, 2012, p. 46). Vezi și Lilly Marcou, *op. cit.*, p. 124, care nu se sfiște să mintă cu obrăznicie, în nota ei specifică, cum că foametea din anii 1932 – 1933 din Ucraina a fost „provocată de secetă și de dezorganizarea muncii pământului”. Desigur, pentru Lilly Marcou cele 10 milioane de ucraineni morți de foame nu-l au drept autor pe Stalin, ci „seceta”! În legătură cu crimele colectivizării din deceniul patru al secolului XX, Michel Haller și Aleksandr Nekrich le asimilează ca „primul genocid socialist al veacului XX” (în *Stalin. Cenzurat/necenzurat*, studiu introductiv, text adnotat și anexe documentare de Gh. Buzatu și Mircea Chirișoiu, Editura „Ion Cristoiu”, București, 1999, p. 125).

³⁶ Victor Suvorov, *Spărgătorul de gheață. Cine a declanșat al doilea război mondial?*, Editura Polirom, Iași, 1995, p. 35.

³⁷ Vezi Ion Țurcanu, *Foametea din Basarabia în anii 1946 – 1947. Mecanismul organizării ei*, Editura Universitas, Chișinău, 1993, unde se accentuează că foametea „nu a fost rezultatul condițiilor naturale defavorabile” (p. 142) și că în privința morților nu există „o statistică bine rânduită” (*Ibidem*).

³⁸ Roy Medvedev, *op. cit.*, pp. 173 – 218. În anii 1937 – 1938, notează Medvedev, „în R.S.S.F.R. au fost nimicite aproximativ 90 la sută din comitetele regionale de partid” (p. 183).

³⁹ *Istoria Partidului Comunist al Uniunii Sovietice*, Editura Politică, București, 1960, p. 482.

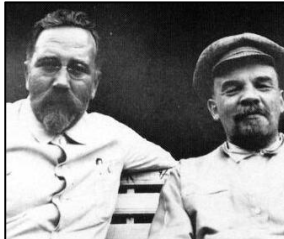
Alexandr Soljenitin susține că pe timpul Marii Terori au fost uciși între 12 și 15 milioane de oameni⁴³, Robert Conquest crede că au fost ucise între 6 și 9 milioane⁴⁴, iar Roy Medvedev apreciază că Stalin are pe conștiință 40 de milioane de victime pe parcursul celor trei decenii, între 5 și 7 milioane fiind ucise doar pe timpul Marii Terori⁴⁵. Dmitri Volkogonov, care și-a luat informațiile din arhivele KGB-ului, apreciază că tot în aceiași ani '30 au fost uciși între 3,5 și 4 milioane de oameni⁴⁶. Din cifrele de mai sus se înțelege cu ușurință că Stalin a depășit „toate recordurile terorii politice din istorie”⁴⁷ și că amploarea holocaustului, planificat și executat în U.R.S.S. la ordinele sale, este fără termen de comparație în Istorie. Față de regimul criminal stalinist, celelalte regimuri totalitare (fără China lui Mao) la un loc, ca număr de oameni exterminați, sunt departe în urmă de uriașul număr de oameni nevinovați uciși.

Așa, Benito Mussolini, în douăzeci de ani de stăpânire (1922 – 1943), are pe conștiință câteva zeci de persoane, iar Hitler, cu ocazia „Noptii Cuțitelor Lungi” (30 iunie 1934) sau a așa-zisului puci al lui Röhm, a ordonat execuția a 150 de adversari politici. Nu luăm în discuție aici și acum genocidul nazist înfăptuit în sistemul lagărelor de concentrare germane, dar notăm că totalitatea victimelor acestuia depășește cu puțin cifra de 16 milioane de oameni nevinovați uciși. Se observă că genocidul nazist/holocaustul hitlerist a rămas mult în urmă ca număr în Crimă programată și înfăptuită față de cel stalinist. Oricum, în cele două regimuri totalitare, nazist și comunist, crimele lor au fost atât de uriașe, încât după ele Omul a devenit mai rezervat în a-și evalua pozitiv propria natură⁴⁸ și capacitatea sa de a se raporta la legile moralei ale divinității. Cei interesați sau necunoscătorii sunt înclinați să-l absolve pe Stalin, dar și pe Hitler, de odioasele masacre organizate, susținând că ei nu știu ce se întâmplă în regimurile pe care le reprezentau⁴⁹. Evident că avem de a face cu o strategie diversionistă minimalizatoare.

Nu este lipsită de interes o scurtă comparație între crimele înfăptuite în Rusia țaristă și cele comise în U.R.S.S. doar în timpul primilor doi lideri (Lenin și Stalin). În Rusia țaristă, în 200 de ani, au fost uciși circa un milion de oameni, în U.R.S.S., doar în două decenii (1920 – 1940), au fost exterminate între 40 și 60 de milioane de oameni⁵⁰. Cunoscând crimele regimului stalinist, un apropiat al liderului iugoslav Iosip Broz Tito, Milovan Djilas, avea toate elementele spre sfârșitul anilor '50, în plin „dezgheț” hrușciovist, nu-i așa, să noteze că „Istoria nu cunoaște un despot atât de brutal și de cinic cum a fost Stalin”⁵¹ și că „minutul georgian” a fost „mai total criminal decât Hitler”⁵², toate acestea conducând cu ușurință la concluzia că Stalin are „gloria celui mai mare criminal din Istorie”⁵³.

Grigori Zinoviev

Lev Kamenev și V. I. Lenin

Lev Kamenev

Leon Trotsky

Genocidul/holocaustul sovietic, fie el leninist sau stalinist, a fost fără echivalent în Istorie. Niciunde, în timp și spațiu, omul n-a fost strivit cu atâta ușurință și ferocitate. Așa stând lucrurile, am rămas perplex, stupefiat când am citit în *Omul revoltat* de Albert Camus, negru pe alb, cum că, în Rusia, comunismul și-a asumat ambiția metafizică de edificare „a unei cetăți a omului în sfârșit divinizat”⁵⁴ și că U.R.S.S. tinde să înfăptuiască „pentru prima oară în istorie...” nici mai mult, nici mai puțin decât „unificarea finală a lumii”⁵⁵. Orbirea lui Camus, partizanatul său au fost și sunt de neiertat. Așadar, în viziunea lui A. Camus, genocidul sovietic, ca practică politică curentă, n-a urmărit altceva decât să înobileze omul cu spirit divin! Camus a reușit contraperformața ca, prin verbul său seducător, incisiv, să convingă Occidentul că Rusia Sovietică este un stat normal ca oricare altul. Exact același tip de discurs politic de tip mesianic, dar mult mai frust, ca cel al lui Camus din anii '50, l-a susținut, chiar pe timpul Marii Crime (1938), scriitorul Mihail Kolțov, care, deși știa că regimul pe care îl slujea era cocoțat pe un Everest de cadavre, emitea predicții de genul: „comunismul pășește înainte asupra lumii și nimic nu poate opri pasul său istoric”⁵⁶. Și Boris Pasternak, aflat în anii '30 „sub influența forței centripete”⁵⁷, după cum va nota Nadejda Mandelștam, deși după afirmația lui Al. Fadeev „nu era de-al nostru”⁵⁸, a avut curajul să noteze cu privire la crimele lui Stalin, din vremea Marii Terori, cum că „brusc toate au început să meargă spre dezastru... a apărut această nebulnie și sălbăticie a uciderii de fiecare zi, de fiecare ceas, a crimei legiferate și elogiate”⁵⁹. Doar pentru câteva afirmații ca cele de mai sus ce pot fi identificate în romanul lui Boris Pasternak, *Doctor Dživago*, nu va putea fi publicat în U.R.S.S. decât... în 1988, cazul dovedindu-ne că așa-zisa „destalinizare” de sub Hrușciiov și Brejnev n-a fost decât propagandă ordinară.

Timpul a invalidat asemenea aserțiuni odioase, de înțeles la scriitorii sovietici precum M. Kolțov, K. Simonov⁶⁰, Vasili Grossman⁶¹ sau Ilya Ehrenburg⁶², aruncând, după o expresie dragă bolșevicilor, acel comunism satanizat la groapa de gunoi a Istoriei. Cât despre Camus, gloria lui a apus de mult, eseurile sale de forță pierzându-și puterea de seducție, așa cum au avut-o asupra generației mele și nu numai. Rămân inexplicabile paradoxurile gândirii sale de genul exemplului citat mai sus.

După ce cunoaștem cât de mari nenorociri a adus Stalin asupra popoarelor U.R.S.S., dar și asupra lumii, numai cu mare greutate putem înțelege cum două din țările mari ale Lumii, vorbesc de S.U.A. și Anglia, respectiv conducătorii celor două state în anii ultimului război mondial – F. D. Roosevelt și W. Churchill, au acceptat să lase în ghearele ferocului criminal de la Kremlin toate țările din Estul și Sud-Estul

⁴⁰ *Ibidem*, p. 515. Și Lev Troțki, în *Stalin*, p. 9, apreciază că regimul lui Stalin a dus Minciuna la cote absolute: „Nu cred că în toată istoria omenirii se poate găsi ceva măcar pe departe amintind de acea gigantică fabrică de minciună organizată de Kremlin sub conducerea lui Stalin” și că „Stalin ocupă locul lui Dumnezeu cu toate atributele sale” (p. 100).

⁴¹ *Istoria Partidului Comunist al Uniunii Sovietice*, p. 515.

⁴² Vezi Henry Troyat, *Petru cel Mare*, traducere de Brândușa Prelipceanu, Editura Humanitas, București, 1994, p. 156: „Diplomații afirmă că nu există în toată istoria războaielor o bătălie în care să fi murit atâția oameni ca în vremea înălțării orașului Sankt-Petersburg. Se vorbește de vreo sută de mii de morți, iar Weber memorialistul ridică cifra la două sute de mii”; vezi și William Marshall, *Petru cel Mare*, traducere de Mihai Stoica, Editura Artemis, București, 2002, p. 119, care susține că, la construirea orașului de la gurile Nevei, au murit o sută de mii de oameni.

⁴³ Alexandr Soljenitin, în *Arhipelagul Gulag: 1918 – 1956. Încercare de investigație literară. Părțile întâi și a doua*, vol. I, traducere, note și tabel cronologic de Nicolae Iliescu, postfață de Alexandru Paleologu, Editura Univers, București, 1997, p. 62, nota că, în timpul Marii Terori, „arestările se întindeau ca o epidemie... În urmă cu șapte ani (1930 – 1931 – colectivizarea – n. ns. – G. M.), orașul asistase la exterminarea satelor și considerase așa ceva firesc. În prezent (1938 – n. ns. – G. M.), satul e cel care ar putea, la rândul său, să asiste la exterminarea orașelor...”

⁴⁴ Robert Conquest, *Marea Teroare. O reevaluare*, Editura Humanitas, București, 1998, p. 577.

⁴⁵ Vezi I. Ciupercă, *op. cit.*, p. 66; Ernst Nolte, în *Războiul civil european. 1917 – 1945. Național-socialism și bolșevism*, cu prefața autorului la ediția în limba română, Cuvânt înainte: Florin Constantiniu, traducere: Irina Cristea, Grupul Editorial Corint, București, 2005, p. 214, afirmă că în anii Marii Terori au fost exterminați 3 milioane de oameni.

⁴⁶ Dmitri Volkogonov, *op. cit.*, p. 502.

⁴⁷ Roy Medvedev, *op. cit.*, p. 218. Teroarea asupra imensului teritoriu stăpânit de U.R.S.S., înfăptuirea genocidului stalinist au fost posibile din cauza poliției secrete, NKVD, care administra discreționar Gulagul. În 1940, Gulagul sovietic era compus din 53 de lagăre, 425 de colonii de muncă corecțională, unde condițiile de viață și muncă erau „incredibil de dure” (vezi Amy Knight, *Beria. O mitologie a crimei*, versiune românească Anacaona Mîndrîlă, Editura Elit, Iași, f. a., p. 154).

⁴⁸ Timothy Snyder, *op. cit.*, p. 19. Snyder apreciază regimurile nazist și stalinist ca pe „cele mai criminale regimuri ale Europei” (p. 20), ale Istoriei, conchid eu.

⁴⁹ Așa, în U.R.S.S., pe vremea lui Stalin, dar și după, circula ideea că doar NKVD-ul și șefii săi, Ejov, Iagoda sau L. Beria, ar fi responsabili de genocidul stalinist, iar „tătuțul popoarelor”, „cel mai mare om din Istorie”, cum era denumit Stalin, ar fi fumut pipă ca un înțelept în biroul său de la Kremlin, gândind la fericirea generală! Desigur, este vorba de o mârșăvie, despre minciună ordinară. Nu numai că Stalin cunoștea ce se petrece în Imperiul său, dar superviza, aproba personal orice listă cu cei executați. Vezi și Roy Medvedev, *op. cit.*, pp. 262 – 268, care nu ezită să aprecieze teza unui Stalin neștiutor drept „versiune primitivă” (p. 263).

⁵⁰ Dmitri Volkogonov, în *op. cit.*, p. 501, afirmă că Lenin, pentru a-și atinge obiectivele, „era gata să calce în picioare patriotismul, onoarea națională și umanitatea” și că același Lenin „era capabil să comită acte de cruzime înspăimântătoare în numele revoluției” (p. 502).

⁵¹ Milovan Djilas, *op. cit.*, p. 124.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*, p. 122.

⁵⁴ Albert Camus, *Terorismul de stat și Teroarea irațională*, în *Omul revoltat*, Editura RAO, București, 2001, p. 590.

⁵⁵ *Ibidem*, p. 391.

Trotsky, Lenin și Kamenev

Churchill, Roosevelt și Stalin, "bătând palma" asupra popoarelor din Europa de Est

Bucuria lui Stalin

Stalin amenințător

Europei. Dacă la filosofi, fie ei și „existențialiști”, cu puternice înclinații spre stânga, cum au fost A. Camus, J. P. Sartre, A. Koestler etc., o asemenea slăbiciune, ca să nu zic orbire, poate fi înțeleasă, alta este situația conducătorilor lumii libere ce au supervizat cu nonșalanță intrarea în orbita Imperiului sovietic a zeci de state. Churchill și Roosevelt au acceptat, încă de la Teheran (1943), când s-au întâlnit prima dată cu satrapul de la Kremlin, ca toate statele est-europene, după Al Doilea Război Mondial, să intre în zona de influență a U.R.S.S..

În octombrie 1944, aflat la Moscova, Winston Churchill, din rațiuni care priveau doar interesele Marii Britanii (salvarea Greciei de comunism), a negociat la Kremlin celebrul acord al procentajelor, prin care România, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, Statele baltice, Iugoslavia, cât și Estul Germaniei au fost lăsate în spatele Cortinei de Fier⁶³.

Nu mai discut de naivitatea președintelui S.U.A., F. D. Roosevelt, care nu se îndoia că îl poate convinge pe Stalin să conlucreze pentru pacea lumii și triumful democrației!

De aici și Declarația de la Yalta (11 februarie 1945) cu privire la destinul Europei eliberate. Documentul în cauză a avut un înțeles pentru Stalin, altul pentru președintele american. Față de slăbiciunea lui Roosevelt pentru Stalin, nu sunt de ignorat nici penetrările/informațiile la nivel înalt ale sovieticilor, care au avut ani buni doi stâlpi de nădejde la Casa Albă, A. Harriman și Harry Hopkins.

De aici triumful absolut în 1945 al lui Stalin. Vestul a câștigat războiul, dar a pierdut pacea. E bine să reamintim că, fără masivul și crucialul ajutor anglo-american din anii 1941 – 1945, U.R.S.S. s-ar fi prăbușit în mod sigur în fața Germaniei și aliaților săi, iar Hitler ar fi fost învingător⁶⁴. Așadar, în 1945, Stalin, U.R.S.S. ocupă 10 state și cu acordul Aliaților, state pe care și le face captive, le deturmează sensul evoluției istorice normale⁶⁵, instaurând regimuri comuniste ce vor organiza din ordinul său masacre generalizate.

Dintre toate țările ocupate de Stalin în 1944 – 1945, o soartă dramatică, cea mai rea dintre toate, a avut-o România.

⁵⁶ Mihail Kolțov, *Scrieri alese*, traducere de S. Antoniu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1965, p. 430. De reținut că, în 1940, și M. Kolțov va fi împușcat de NKVD.

⁵⁷ Nadejda Mandelștam, *op. cit.*, p. 205.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ Boris Pasternak, *Doctor Dživago*, traducere, prefață și tabel cronologic de Emil Iordache, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 438.

⁶⁰ Konstantin Simonov, *Vii și morți*, roman, traducere de Vladimir Gogan, Editura pentru Literatură Universală, București, 1962.

⁶¹ Vasili Grossman, *Viață și Destin*, roman, Editura Univers, Fundația Culturală Română, București, 2000.

⁶² Ilya Ehrenburg, *Oameni, ani, viață*, 5 volume, traducere de Tatiana Nicolescu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967 – 1972.

⁶³ În celebra sa carte de memorii, *Al Doilea Război Mondial*, traducere de Any și Virgil Florea, cu un cuvânt înainte de Florin Constantiniu, Editura Saeculum I.O., București, 1997, Winston Churchill povestește, în volumul II, capitolul XIX, *Octombrie la Moscova*, pp. 380 – 387, ce s-a întâmplat la întâlnirile dintre el și Stalin. Primul ministru britanic s-a deplasat la Moscova, fiind convins că va lua împreună cu Stalin „decizii bune” (p. 381), mai ales că fusese primit de Molotov „foarte călduros și cu deplină ceremonie” (*Ibidem*). Iată cum descrie Winston Churchill seara de 9 octombrie 1944, „seara procentajelor”: „Momentul era propice pentru treburi (sesizați eufemismul! – n. ns. – G. M.), așa că am spus: „Hai să rezolvăm problemele noastre în legătură cu Balcanii. Avem acolo interese, misiuni, agenți. Să nu ajungem la scopuri contrarii în chestiuni minore (cât cinism, soarta a zeci de milioane de oameni, problemă minoră! – n. ns. – G. M.). Cât privește Rusia și Britania, v-ar conveni să aveți o predominare de nouăzeci la sută în România, noi să avem nouăzeci la sută de spus în Grecia și mergem cincizeci și cincizeci în Iugoslavia?”. În timp ce se traducea asta, eu am scris pe o jumătate de coală de hârtie:

România	Rusia.....	10%
Rusia.....	Iugoslavia	50% – 50%
Ceialți.....	Ungaria	50% – 50%
Grecia	Bulgaria	
Marea Britanie	Rusia.....	75%
(de acord cu S.U.A.)	Ceialți	25%

Am împins hârtia asta spre Stalin, care între timp auzise traducerea. A urmat o mică pauză. Apoi a luat creionul lui albastru și a făcut un mare semn aprobator și ne-a dat-o înapoi. S-a stabilit totul într-un timp nu mai lung decât a durat să punem pe hârtie.” (pp. 381 – 382). Așadar, în nu mai mult de cinci minute la circa 100 de milioane de europeni li se hărăzise o soartă cumplită – ocupația sovietică, comunismul cu tot cortegiul de crime ce au urmat. Degeaba se justifică W. Churchill că aranjamentul cu Stalin a fost unul provizoriu, doar pe „timp de război” (p. 382) și că la Congresul de pace de după conflict se va reveni asupra acordului cu Stalin. Nu s-a mai revenit, nici în 1946 – 1947, când s-a desfășurat Congresul de pace de la Paris, nici mai târziu, iar statele din Est (nu doar cele trecute pe jumătatea de foaie a lui Churchill) vor trăi câteva decenii experiențe istorice traumatizante.

Înțelegând grozăvia la care s-a făcut părtaş cu Stalin, primul ministru britanic notează că ar fi vrut să distrugă foaia, dar liderul de la Kremlin s-a opus (*Ibidem*).

La două zile după partaj, pe 11 octombrie 1944, tot la Moscova, Churchill îi va scrie o scrisoare lui Stalin (scrisoare netrimisă, dar cu atât mai importantă deoarece dezvăluie gândirea reală a liderului britanic), în care acesta îi declară liderului de la Kremlin „cât de apropiați suntem în gândire” (p. 383) și că tot ei doi trebuie să decidă pașii „necesari care să ne ducă la o înțelegere deplină” (*Ibidem*). Desigur, în cel mai mare secret, căci dacă lumea diplomaților ar afla despre ce-au convenit cei doi, ar fi revoltată. Liderul britanic mai scria lui Stalin că ar fi bine ca „fiecare țară să aibă forma de guvernământ pe care o dorește poporul ei” (*Ibidem*), desigur, prin intermediul alegerilor libere (aici se află originea Declarației comune asupra Europei eliberate de la Yalta din 11 februarie 1945). La sfârșitul scrisorii, Churchill adaugă: „Aș vrea să subliniez, domnule Stalin, marea dorință pornită din inima Britaniei de o lungă și stabilă prietenie și colaborare între cele două țări ale noastre și că, împreună cu Statele Unite, vom putea menține trenul lumii pe șine” (p. 384). În realitate, decizia ca Estul Europei să fie lăsat la discreția U.R.S.S. a fost luată în primăvara lui 1944 (18 mai), când A. Eden propune lui I. M. Maiski, ambasadorul lui Stalin la Londra, crearea sferelor de influență (vezi Jacques de Launay, *Mari decizii ale celui de-al doilea război mondial. 1942 – 1945*, vol. II, traducere din limba franceză: Marcel Ghibernea și Dan Ghibernea, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, pp. 258 – 259), iar acesta a acceptat. Procesul-verbal al întâlnirii de la Moscova dintre Winston Churchill și I. V. Stalin din 9 octombrie 1944, orele 22, a fost publicat pentru prima oară în limba română de regretatul istoric Gh. Buzatu, în Gh. Buzatu, *Din istoria secretă a celui De-al Doilea Război Mondial*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, pp. 318 – 320.

⁶⁴ Vezi Boris Souvarine, *op. cit.*, Post-scriptum, Postfață, *Războiul*, pp. 539 – 592, unde reputatul istoric dovedește rolul major al ajutorului anglo-american (în valoare de 15 miliarde de dolari) în salvarea Uniunii Sovietice de la dezastru în anii 1942 – 1943, cât și imensa rea-credință și batjocură cu care ferocelele crimă de la Kremlin și-a răsplătit salvatorii!

⁶⁵ Milovan Djilas, în *op. cit.*, p. 75, notează că, la una dintre întâlnirile cu Stalin, acesta a declarat că „în războiul acesta nu este la fel ca în trecut, ci cel care ocupă un teritoriu își impune și sistemul său social”.

Subliniez, aici, jaful îngrozitor efectuat de către U.R.S.S. în țara noastră în anii imediați după ultimul război⁶⁶, jaf ce se ridică, doar pentru un an de ocupație, la suma de două miliarde de dolari, pierderea provinciilor istorice din Nord-Est⁶⁷, confiscarea rezervelor de aur ale României (40 tone de aur), impunerea dictatului marșav de la Moscova (12/13 septembrie 1944)⁶⁸, instalarea comuniștilor la putere (1945)⁶⁹ etc., toate dând măsura unei tragedii fără pereche pe care a trăit-o nefericitul popor român.

Desigur, cunoscând personajul Stalin, nu ne mai miră că, în toate statele ocupate de Armata Roșie, la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial vor fi efectuate crime în masă cu nimic mai prejos decât cele înfăptuite în U.R.S.S., adăugându-se la dosarul „minunatului georgian” încă câteva milioane de victime nevinovate. Se dovedea pe această cale definitiv câtă dreptate a avut Emil Cioran să afirme că, în Istorie, Rusia „nu s-a mulțumit niciodată cu nenorociri mediocre”⁷⁰ provocate altora, dar și suportate de ea însăși.

Vizita la Botoșani a unui grup de intelectuali basarabeni, din raionul Ștefan Vodă, R. Moldova

Un grup de 50 de intelectuali basarabeni (un florilegiu de vârste – elevi, studenți și absolvenți universitari – și profesii – profesori, medici, ingineri, economiști ș.a.) din raionul sud-basarabeian Ștefan Vodă, au fost oaspeții municipiului Botoșani, în drumul de reîntoarcere către Basarabia natală, după un demers turistic de cunoaștere a locurilor cu rezonanță în istoria și cultura țării, cum sunt cele din Bucovina și Botoșani. Grupul a fost condus de domnul Anatol Cârnu, distins profesor de istorie, militant pe tărâmul revigorării identității naționale românești, în acel colț al actualei republici moldovenești constituit de raionul Ștefan Vodă.

Colegiul de Științe Economice „Octav Onicescu” din Botoșani a găzduit oaspeții basarabeni, în seara zilei de 16 august 2014. În dimineața următoare, oaspeții au vizitat mai multe instituții de cultură botoșănene: Muzeul Județean Botoșani, Casa Memorială „Nicolae Iorga” din Botoșani, Muzeul de Etnografie Botoșani, Memorialul „Mihai Eminescu” de la Ipotești – după ce, cu o seară înainte, luaseră cunoștință de clădirile de patrimoniu și de monumentele municipiului Botoșani, în cursul promenadei pe străzile: Unirii, Cuza Vodă, Nicolae Iorga, cât și pe bulevardul Mihai Eminescu și în parcul cu același nume.

În cele ce urmează, vă prezentăm câteva imagini luate din timpul acestei vizite.

Salutul de bun venit oaspeților basarabeni

În plină noapte, la bustul lui Eminescu

La Casa Memorială „Nicolae Iorga”

La Muzeul Județean Botoșani

⁶⁶ Vezi D. G. Danielopol, *Jurnal parizian. Documente confidențiale*, ediție îngrijită de: Valeriu Florin Dobrinescu, Nicolae Niculescu, traducerea documentelor: Corina Hâncianu, Daniel Codrin Ciubotaru, Editura Institutului European, Iași, 1995. De reținut că viceamiralul Stevenson, șeful uniunii militare engleze la București, a declarat la 22 iunie 1945: „În România politica Rusiei este să jefuiască.” (pp. 48 – 50).

⁶⁷ Calvarul românilor din partea de nord a Bucovinei și din Basarabia a început în iunie – iulie 1940, când U.R.S.S., amenințând România cu războiul, a forțat-o să-i cedeze pământuri străvechi românești. În anul de ocupație sovietică (iunie 1940 – iunie 1941), U.R.S.S. a practicat etnocidul împotriva românilor din aceste ținuturi. Zeci de mii de români au fost executați de NKVD, sute de mii deportați în Gulag (iunie 1941). În acest sens, subliniez masacrul de la 1 aprilie 1941 de la Fântâna Albă (nord Siret), precum și cele de la Suceveni, Lunca, Crasna, din prima jumătate a anului 1941, unde peste 5.000 de nord-bucovineni au fost masacrați de trupele NKVD-ului (vezi, pe această temă, Vasile Ilica, *Martiri și mărturie din Nordul Bucovinei*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003 și Paul Goma, *Săptămâna Roșie. 28 iunie – 3 iulie 1940 sau Basarabia și evreii*, eseu, varianta ianuarie 2010, Editura Vicovia, Bacău, 2010).

⁶⁸ Suma impusă de sovietici ca despăgubiri de război României, prin dictatul (nu armistițiul) de la Moscova, va fi de 300 milioane de dolari. În realitate, țara noastră a plătit Uniunii Sovietice până spre începutul anilor '60 nu doar atât cât se prevedea în textul dictatului, ci în jur de 10 miliarde de dolari, jaful „necontrolat” al U.R.S.S. provocând uriașe pagube economiei naționale (vezi D. G. Danielopol, *op. cit.*, p. 21; 49; 51; 87 – 88; 143 – 144). Așa-numita „Convenție de armistițiu” din 12 septembrie 1944, de la Moscova, impusă României de către U.R.S.S., a fost în realitate un dictat sălbatic, de o duritate rar întâlnită în istorie. Cele 20 de articole ale „Convenției”, unul mai dur decât altul, au pus literalmente țara noastră cu spatele la zid. Este, cred, unicul „act” între două state, în care o parte (România) are doar obligații, iar cealaltă (U.R.S.S.) nu are niciuna, având doar drepturi. Dictatul de la Moscova consfințește faptul că România este la cheremul total al Imperiului sovietic. De reținut că în document, la fiecare articol, se repetă invariabil formula cum că partea română „se obligă” sau „să facă”. Articolul 4 impune României să accepte „frontiera de stat” cu U.R.S.S., conform „acordului” (sic!) sovieto-român din 28 iunie 1940, iar articolul 11 stabilește suma de 300 de milioane de dolari ca despăgubire de război, pe care România le va plăti „în curs de 6 ani” (vezi textul integral al mășavului dictat sovietic din 12 septembrie 1944 în *România – Marele Sacrificat al Celui De Al Doilea Război Mondial. Documente*, vol. I, coordonator: Marin Radu Mocanu, Arhivele Statului din România, București, 1994, pp. 310 – 313). Singurul aspect pozitiv pentru România al dictatului sovietic îl constituie articolul 19 care prevede că „hotărârea Arbitrajului de la Viena, cu privire la Transilvania, ca nulă și neavenită și sunt de acord (Guvernelor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii – n. ns. – G. M.) ca Transilvania (sau cea mai mare parte a ei) să fie restituită României...” (*Ibidem*, p. 313). Observați rezerva cu „cea mai mare parte a ei”, ce fusese impusă în text nu de Molotov sau Stalin, ci de Churchill, care urmărea să fluture în fața Budapestei ispita că, dacă abandonează Germania, poate să primească o parte din provincia românească intracarpatică. În ciuda acestei prevederi, care ar fi putut costa mult România, subliniez că Ungaria a luptat de partea lui Hitler până la sfârșitul războiului (7 – 9 mai 1945) în Europa.

⁶⁹ 6 martie 1945 marchează data instalării regimului comunist în România în persoana primului-ministru dr. Petru Groza. Faptul s-a petrecut sub puternică presiune/amenințare a Uniunii Sovietice, Stalin trimițându-l la București în acest scop pe A. I. Vișinski (la doar două săptămâni după semnarea Declarației de la Yalta cu privire la soarta Europei eliberate – 11 februarie 1945), care va exercita o adevărată teroare asupra regelui Mihai pentru ca acesta să accepte pretențiile Moscovei (vezi Arthur Conte, *Ialta sau împărțirea lumii (11 februarie 1945)*, traducere de Claudia Dumitriu, Editura Compania, București, 2000, p. 305, unde sunt invocate „principiile Cartei Atlantice – dreptul tuturor popoarelor de a-și alege forma de guvernământ...” Minciuni! Iar în privința aducerii comuniștilor la putere vezi și Nicoleta Franck, *O înfrângere în victorie*, cu o postfață de Dinu C. Giurescu, Editura Humanitas, București, 1992, pp. 154 – 178). Mai multe detalii, cu privire la instalarea în România a unui guvern comunist la 6 martie 1945, pot fi găsite în Dinu C. Giurescu, *Guvernarea Nicolae Rădescu*, Editura ALL, București, 1996, capitolul XI (*A. I. Vișinski impune un guvern condus de Partidul Comunist din România*), pp. 304 – 332.

⁷⁰ Emil Cioran, *Istorie și Utopie*, traducere de Emanoil Marcu, Editura Humanitas, București, 1992, p. 38. Și André Glucksmann, în *Bucătăreasa și Măncătorul de oameni*, Editura Humanitas, București, 1991, p. 178, nota, cu privire la totalitarismele istoriei, că „Unica revoluție a Mărimilor veacului XX” n-ar fi avut alt obiect decât „a consolida, a instaura, a restabili Puterea” care a presupus în mod obligatoriu „să arzi cârțile și să chinuiești carnea”.

PAUL-MIRCEA IORDACHE

Interviu cu Anatol Cârnu

NOTĂ: Profesorul Anatol Cârnu, de la Liceul „Ștefan Vodă”, din orașul cu același nume, este un cunoscut militant pentru salvarea identității etnice a românilor trăitori în colțul sud-estic al actualei configurații administrative a Basarabiei (R. Moldova), adică într-un sector limitrof zonei transnistrene (la sud-vest de Tighina) și la nord de Bugeac (teritoriu inclus, în prezent, în Ucraina, reg. adm. Odesa). Distinsul profesor de istorie a condus un grup de 50 de intelectuali basarabeni (un florilegiu de vârste – elevi, studenți și absolvenți universitari – și profesii – profesori, medici, ingineri, economiști ș.a.) din raionul sud-basarabean omonim, într-un demers turistic de cunoaștere a locurilor cu rezonanță în istoria și cultura țării, cum sunt cele din Bucovina și Botoșani. În drumul de reîntoarcere în Basarabia natală, domnul Anatol Cârnu a răspuns solicitării noastre, de a acorda un interviu revistei „Vatra Noastră Românească”. În acest demers, domnia sa a fost secondat de domnul Ion Moraru, ecologist în raionul Ștefan Vodă. Interviuul a fost înregistrat la Colegiul de Științe Economice „Octav Onicescu” din Botoșani – gazdă a oaspeților basarabeni, în seara zilei de 16 august 2014 – dată cu o deosebită încărcătură simbolică: 300 ani de la martiriul Domnitorului creștin Constantin Brâncoveanu și a fiilor săi. În dimineața următoare, oaspeții au vizitat mai multe instituții de cultură botoșănene: Muzeul Județean Botoșani, Casa Memorială „Nicolae Iorga” din Botoșani, Muzeul de Etnografie Botoșani, Memorialul „Mihai Eminescu” de la Ipotești – după ce, cu o seară înainte, luseră cunoștință de clădirile de patrimoniu și de monumentele municipiului Botoșani, în cursul promenadei pe străzile: Unirii, Cuza Vodă, Nicolae Iorga, cât și pe bulevardul Mihai Eminescu și în parcul cu același nume.

P.M.I.: Pentru început, adresăm întrebarea domnului profesor Anatol Cârnu: Care este spectrul politic actual în Republica Moldova și ce consecințe, ale acestei stări de fapt, prevedei pentru viitorul statului românesc de la est de Prut?

A.C.: Dacă e să mă refer la situația actuală, așa spune că mari schimbări în culorile politice din Republica Moldova nu sunt. Acel curs politic pro-european și pro-românesc, pentru integrare în Uniunea Europeană, inițiat de forțele politice conduse de Mihai Ghimpu, Președintele Partidului Liberal – după care au aderat, la această alianță, și Partidul Democrat și Partidul Liberal-Democrat – a condus Republica Moldova la semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Acest curs politic se menține și în prezent. Dacă alegerile ar fi în cea mai apropiată duminică (17 august – n.r.), toate aceste trei formațiuni politice din alianță, după opinia mea, ar câștiga alegerile parlamentare ...

P.M.I.: Este un fapt îmbucurător, să aud această prezumție...

A.C.: Da! Este evident că așa stau lucrurile!... Așa așchie de trădători, care s-au desprins din Partidul Liberal și s-au numit Partidul Liberal Reformator, izbândă nu au, fiind considerați de toți românii din R. Moldova ca trădători. Potrivit sondajelor de opinie, efectuate de agenții specializate, opoziția din Parlament – unicul partid de opoziție din R. Moldova este Partidul Comuniștilor – slăbește... slăbește văzând cu ochii! Lumea este dezamăgită de acele trucuri politice pe care le orchestrează acest partid. Mulți membri ai acestui partid dezertează, fug cu diavolul, din acest partid. Dar, din păcate, acest partid mai opune rezistență...

P.M.I.: În general, în acest partid se regăsesc rusofonii, probabil... sau, în primul rând, rusofonii?...

A.C.: Rusofonii, dar, cu părere de rău, și populația mancurtizată (deznaționalizată, cu identitatea etnică ștersă de propaganda proimperială, n.r.), cei care se definesc ca „moldoveni” susțin politicile la care îi îndeamnă comuniștii.

P.M.I.: Cam, ce procent ar avea acești opozanți anti-europeni?

A.C.: Eu consider că, dacă la alegerile trecute, ei au avut peste 40-42 procente, la alegerile actuale, ei ar lua, cel mult, 30 procente.

P.M.I.: E destul de mult!...

I.M.: Dar, dacă ținem cont de ultimele sondaje, de săptămâna trecută (4-10 august, n.r.), efectuate și de organizații internaționale, împreună cu jurnaliștii noștri, opoziția pro-comunistă nu ar avea mai mult de 26 procente. Sperăm, în acest fel, ca Partidul Comunist să nu mai constituie un obsacol pentru drumul pro-european al Republicii Moldova. Sperăm că lumea va înțelege care sunt obiectivele și avantajele integrării europene a Republicii Moldova: apropierea de vatra noastră strămoșească, ca să nu ne uităm rădăcinile istorice ale neamului nostru...

P.M.I.: Am ajuns la o temă care prefigurează întrebarea următoare, pe care doream să o adresez. Cum conștientizează basarabeni apartenența la spațiul românității și necesitatea reunirii cu patria-mamă?

I.M.: Eu așa putea răspunde la întrebare, să zicem, din partea tineretului. La noi în raion, am contacte frecvente cu tineretul, sub aspect profesional, dar nu numai. O mare parte salută evoluțiile pro-europene – nu, numai că salută, dar și știu și cunosc și vor să reîntregim țara. Sunt, însă, și unii „patrioți” care plâng după spațiul sovietic...

P.M.I.: Aștia sunt rusofonii...

I.M.: Rusofonii sunt o categorie aparte – care, categoric, sunt împotriva evoluțiilor pro-europene –, dar sunt și anumiți cetățeni care – să spunem lucrurilor pe nume – sunt manipulați de presa „cumpărată”... Cum se cumpără?!... Se știe! Acești tineri nu studiază, nu se documentează, iau „de bune” ce li s-a spus de unele persoane din generațiile sovietizate ireversibile, la care adaugă propaganda zilnică din presa pro-rusească.

P.M.I.: Aici, așa vrea să-mi spunei dacă, în perimetrul lingvistic rusofon, puteți regăsi deosebiri de opinie între persoanele de etnie rusă și alte etnii – cum ar fi ucrainenii, să zicem?... Ați sesizat vreo diferență între opiniile lor?... sau sunt „otova”?...

A.C.: Ei sunt vorbitori de limbă rusă și...

P.M.I.: ...și nu conștientizează că ar aparține spațiului ucrainean, care, deasemenea, ar trebui să fie filo-european...

I.M.: Nu conștientizează, toți sunt la aceeași gândire, nu este diferență. Avem în raion sat ucrainesc și acolo diferă de ce se întâmplă în satele românești...

P.M.I.: Dar, ei nu cunosc ce se întâmplă în Ucraina? Că evoluează spre Uniunea Europeană?...

A.C.: Cunoscut foarte bine, dar ei sunt îndoctrinați cu ideologia rusească. Televiziunea rusească, din păcate, pe teritoriul R. Moldova, lucrează foarte puternic; au tehnologii informaționale foarte reușite, în fața cărora, mass-media noastră este mult rămasă în urmă și, sub acest aspect, rămâne mult de dorit. În continuare, așa vrea să răspund și eu la întrebarea referitoare la integrarea tinerilor în curentul pro-european.

P.M.I.: Vă ascult!

A.C.: Eu consider că atitudinea tineretului, care astăzi este încă indiferent față de anumite evenimente ce privesc evoluția noastră pro-europeană, se datorează lipsei ofertei de muncă, la noi. Din păcate, tinerii care vor să muncească nu găsesc locuri de muncă, iar cele care apar sunt rău plătite. Astfel, ei sunt nevoiți să plece peste hotare și această emigrare nu îi ancorează trainic în problematica țării, nefiind implicați zilnic în evoluțiile din țară. Cu toate acestea, în majoritate, tineretul este pentru integrarea europeană.

P.M.I.: Bine, eu vizăm în întrebare și percepția tinerilor asupra apartenenței la spațiul românității, a spiritualității românești... Așa avea o notă specială: iată, azi am comemorat împlinirea a 300 ani de la martiriul Domnitorului Constantin Brâncoveanu și a fiilor săi, a Șfinților Brâncoveni, canonizați de Biserica Ortodoxă Română. În această zi sfântă, mă gândesc la bisericile românești din Basarabia, care sunt, încă, în majoritatea cazurilor, sub jugul bisericii imperiale rusești. Întrebarea ar fi: cum de mai acceptă românii basarabeni, încă, tutela bisericii imperiale rusești, după declararea independenței de stat a R. Moldova?... Care sunt tendințele în rândurile credincioșilor români basarabeni și a preoștii basarabene, în această problematică?

A.C.: Aici, din păcate, avem un minus foarte mare! Mitropolia Moldovei (care ține de Patriarhia Moscovei, n.r.) este, încă, foarte puternică. Aceasta, pe fondul existenței unei pături preoștii formată din

absolvenți ai unor cursuri cu o durată de șase luni: un fel de recalificare din foști șoferi, tractoriști, tâmplari ș. a. Aceștia au urmat acele cursuri de șase luni pentru preoți și acum sunt „duhovnici” și „sfetnicii” enoriașilor noștri. Când citesc această liturghia, uneori, îți vine să ieși din biserică.

P.M.I.: De ce, aceasta!?!...

A.C.: Pentru că vorbesc într-o limbă română stricată, amestecată cu limba rusă... Au sarcina să vorbească, în cadrul slujbei, numaidecât și în limba rusă! Eu chiar am întrebat un preot: dacă în satul matala nu este nici un vorbitor de limba rusă, pentru ce vorbești în limba rusă, în biserică?... Mi-a răspuns: la noi, așa sunt legile canonice.

P.M.I.: Da! E clar! Ei, fiind subordonați Moscovei, au misia continuării rusificării populației și deznaționalizării românilor basarabeni!

A.C.: ...Și ca să continui cu aceasta: la noi este și Mitropolia Basarabiei, dar ea abia se ridică și nu este susținută de conducerea R. Moldova. Calendarul sărbătorilor religioase, la această Mitropolie, este pe stil nou, dar populația este învățată – așa spune, dresată – să țină la stilul vechi, cel moscovit. Conducerea Mitropoliei nu este prea vizibilă...

P.M.I.: Conducerea partidelor unioniste s-au gândit să facă ceva în sensul acesta, să sprijine Mitropolia Basarabiei?

A.C.: Unicul partid, din arcul parlamentar, care susține Mitropolia Basarabiei este Partidul Liberal, condus de Mihai Ghimpu. Nu voiam să devoalez această situație, dar întrebarea Dvs. m-a obligat.

P.M.I.: Din păcate, situația de așezare față de Moscova a preoților basarabeni, încă, se mai menține și – așa cum spunea, cândva, Florin Cărlan, într-un editorial de la New-York – Grigore Vieru era foarte preocupat de această dezbinare, de această rătăcire față de Biserica-mamă, Biserica Ortodoxă Română, dezbinare care continuă în rândul populației basarabene. Autorul articolului încheie cu un reproș sever: „Rușine ție popime basarabeană, care păstorești poporul înapoi către imperiu!” și se întreba retoric: care ar fi fost situația poporului evreu dacă Moise, în loc să-l conducă spre țara făgăduinței, l-ar fi întors, iarăși, la faraon?... Asta spune totul!... Dar, să vedem, cum sunt predate, în școlile basarabene, în prezent, disciplinele: Limba Română și Istoria Românilor?

A.C.: Ca profesor, eu afirm că, în ultimul timp, s-a făcut mult. Se predă Istoria Românilor conform programei de învățământ.

P.M.I.: S-a generalizat în toată republica?...

A.C.: Da. A fost, acum, examenul de bacalaureat și absolvenții au trecut cu bine examenul de istorie. Asta înseamnă că profesorii de istorie din Basarabia sunt la nivelul cerut. Dar, pentru viitor, nu se știe. Când au fost comuniștii la guvernare, între 2001-2009, ei au propus înlocuirea denumirii de „Istoria românilor” cu „Istoria integrată” – adică un amestec dintre istoria românilor și istoria universală. Spre marea noastră surprindere și cu profund regret, am constatat că marea majoritate a profesorilor s-a conformat, au predat amestecul acela interdisciplinar. Era vorba de istorici cu orientare pro-comunistă. Aceștia se conformează indicațiilor de partid, neavând în vedere interesul național și adevărul științific. Sunt ca pendula de la ceas: se schimbă după regimul politic.

P.M.I.: E clar, n-au demnitare națională, cea rectitudine care trebuie să le confere aura de dascăl român...

Colegul Dvs. a predat disciplina Limba Română?...

I.M.: Eu am urmat liceul în satul natal și am învățat istoria românilor, de la început până în clasa a XII-a. Sora mea, din păcate, a absolvit liceul cu cursul de istorie integrată și vă spun că este, într-adevăr, o problemă: s-a eliminat multă informație științifică și, ocolind adevărul științific...

P.M.I.: Dar nu s-a revenit la istoria autentică?!...

I.M.: Într-adevăr, s-a revenit, dar cum mulți profesori au predat, ani în șir, istoria integrată și-acum merg cu un fel de hibrid stălcit: pe-alocuri cu istoria românilor, pe altele cu istoria integrată. De curând, s-a aprobat Codul Educației și, pare-se, acolo era scris ceva despre istorie...

A.C.: Da, acolo programa prevede așa cum trebuie; probleme în ceea ce privește istoria națională nu sunt. Și în ceea ce privește Limba Română, totul este prevăzut corect, în baza adevărului științific. Populația aprobă corecta orientare – cu respectarea adevărului științific – privind programa de predare, în școli, a disciplinelor Limba Română și Istoria Românilor, dar iată că politicienii, din partea stângă, dar chiar și de centru – fac o paranteză: lideri de partid de centru, cu studii făcute în România, afirmă că limba pe care o vorbesc este „moldovenească”, copiii lor învățând în licee române, dar ei susțin încă aberația moldovenismului...

P.M.I.: Unde? În cadrul Parlamentului?

A.C.: În cadrul Parlamentului și au funcții înalte...

P.M.I.: Să sperăm că acestora le va veni „minte românilor cea de pe urmă”, cum zice poporul...

A.C.: Să sperăm, dar astfel fac zănie în popor... Ei trișează: vor ca, în baza acestor minciuni, să câștige cât mai multe voturi.

P.M.I.: Și la noi sunt fenomene similare, dar astea, de care vorbiți, sunt și mai importante, fiindcă vizează ființa națională... Aș vrea să trecem la următoarea întrebare. Care este percepția populației privind evenimentele din Ucraina și recrudescența expansionismului rusesc, post-sovietic, adică „putinist”? Cum percep basarabienii evenimentele acestea: cu îngrijorare?; cu optimism, privind învingerea definitivă a hidrei sovietice?...

A.C.: Iată, aici, vreau să spun că presa, mass media, din R. Moldova este puțin aplecată asupra acestei problematici. Ea oferă un bloc informativ și asta-i tot; pe când presa din Kremlin – care-i foarte activă pe teritoriul R. Moldova – zi și noapte, transmite reportaje, diverse montaje video contrafăcute, pro-moscovite și, ca urmare, lumea crede în ceea ce li se prezintă... Să ne aducem aminte de anul 1992, când se prezenta la posturile de televiziune, precum că, un tanc moldovenesc trece peste trupurile populației din Transnistria – instigând: Iată ce fac moldovenii! Iată ce fac ostașii moldoveni cu populația pasnică!...

P.M.I.: Dar care era, de fapt, scena adevărată?

I.M.: A fost o înscenare: s-au adus niște cadavre, peste care s-a filmat trecerea tancurilor. Această înscenare a fost posibilă deoarece tancurile Armatei a XIV-a erau identice cu cele moldovenești, rămase de la Uniunea Sovietică. A fost foarte ușor să se schimbe însemnele. În același mod se procedează, acum, în Ucraina: tancurile și muniția cu care luptă Ucraina sunt de același tip, din perioada sovietică, ca și cele cu care luptă și cei din Donețk și Lugansk. Asta crează o problemă de identificare a părților aflate în conflict. Niște colegi, reveniți din acea zonă, mi-au confirmat că acolo războiul informațional este mai puternic decât cel din câmpul de luptă. Acolo mor, din păcate, și civili, dar, mai mult este un război informațional. O dezinformare continuă, unde presa rusească este mare meșteră. „Umflă” toate evenimentele, satanizează pe ucraineni. Este ridicol, cum rușii cred în toate astea: se spunea că ucrainenii răstignesc copiii, că le beau sângele ș.a.m.d.

P.M.I.: Spuneau așa ceva?!... Enormități de felul ăsta?!...

I.M.: Da! Noi suntem la graniță cu zona transnistreană și presa rusă este mult difuzată în R. Moldova. Să urmăriți această presă și să vedeți enormitatea dezinformării.

P.M.I.: În R. Moldova postul român de televiziune, T.V.R.1, este recepționat?

I.M.: Da! Este, este!

A.C.: Este, dar e receptat mai slab.

I.M.: Înainte era mai mult primit: nu era cablu, nu era transmisia prin satelit, nu erau multe posturi tv. ș.a.m.d. La sate se recepționau: România (T.V.R.1), Rusia și Moldova. Aveai informațiile din trei surse: de peste Prut, de la noi și din partea cealaltă. Acum sunt foarte multe surse, informații contradictorii și e foarte greu să discerni adevărul din acest noian informativ. Te întrebi: cine minte și cine, nu?... Noi, raionul Ștefan-Vodă, suntem la graniță cu Ucraina, regiunea Odesa, și urmărim, cu multă îngrijorare, toate evenimentele acestea. Ne îngrijorăm ca, nu cumva, și noi să ajungem în situații de acest fel. Compătimim cu cei ce și-au pierdut, în ostilitățile din Ucraina, rude sau prieteni. Se zvonea că intenția rușilor, după înghițirea Crimeii, a fost să ocupe zona Odesei și, împreună cu Lugansk-ul și Donețk-ul, să taie Ucraina în două și, astfel, să nu mai aibă acces la mare.

A.C.: Adică să reconstituie, așa-numita, Noua Rusie, de pe timpul lui Voronțov (*Contele M. S.Voronțov, Guvernator General al Novo Rosii și Basarabiei, 1823-1836. „Regulamentul Voronțov”, legiferat la 29 februarie 1828, reprezentă cel mai tragic eveniment de după anexarea Basarabiei, n.r.*). Ca să încheiem acest subiect, eu aș adăuga că, pe lângă informațiile pe care la prezintă la posturile tv. și în presa scrisă, mai este o armă propagandistică foarte puternică: panicarea oamenilor.

P.M.I.: Cum, adică?

A.C.: Iată, noi trăim lângă Odesa. Ne duceam, de multe ori, la mare, în concediu. Am fost recent, cu soția, acolo: foarte puțini oameni se mai duc acolo. Vama este lângă noi. Înainte staționau șiruri de autocare la granița cu Ucraina, acum nu mai este așa, nu se mai duc oamenii spre plaja din Odesa. Au băgat frica în oameni, cum că, odesiții taie, omoară, jefuiesc ș.a.m.d. Am fost acolo: e bine, e frumos, dar panica a cuprins societatea și oamenii evită să constate la fața locului. Și asta e o formă de sabotare a economiei ucrainene.

P.M.I.: Să avem încredere în forța ideii de libertate, în forța democrației, în forța ideii de unitate a românilor și în Dumnezeu! Negurile istoriei vin și pleacă, popoarele rămân! Vă mulțumim pentru interviul acordat revistei noastre și vă așteptăm, și în alte ocazii, să reveniți pe meleagurile Botoșanilor. Mult succes în anul școlar ce se apropie și mult succes în menținerea R. Moldova pe calea pro-europeană și pro-unionistă!

A.C.: Mulțumim! Ținem steagul sus!

Cel mai mare Tricolor la Botoșani

Botoșaniul a avut parte în această toamnă de cel mai mare tricolor desfășurat vreodată pe străzile acestuia. Imensul drapel – fiind lung de 150 metri și lat de 4 metri, având inițial chiar 300 metri – a fost cusut de tinerii basarabeni, ca simbol al dorinței lor de unire a Basarabiei cu Patria Mamă, România.

Tricolorul a fost desfășurat în miezul zilei de 4 octombrie, în cadrul campaniei "Lunile Tricolorului", campanie inițiată de către Platforma Unionistă „Acțiunea 2012”. Lansarea campaniei a avut loc la data de 12 august, a. c., în cadrul Universității de Vară de la Izvorul Mureșului, din județul Harghita, în prezența autorităților locale, a unor parlamentari și a reprezentanților românilor din jurul granițelor și diasporă.

Înainte de a ajunge la Botoșani, giganticul steag a fost desfășurat și în alte orașe ale României, precum: Iași, Pitești, Cluj-Napoca, Bârlad, Brașov, dar și la Chișinău, pe 14 septembrie, unde a avut loc și o amplă manifestație stradală. Campania s-a finalizat pe 12 octombrie, la București, în cadrul unui marș, care a reunit în jur de 10.000 de unioniști. Manifestanții au scandat într-un glas "Unire" sau "Chișinău și București două inimi românești".

Lansarea Tricolorului la Botoșani a avut loc pe data de 4 octombrie, evenimentul fiind organizat de către voluntarii filialei Botoșani a Platformei Unioniste „Acțiunea 2012”, împreună cu filiala botoșăneană a Uniunii Vatra Românească. Coloana de manifestații – un imens dragon tricolor – a parcurs următorul itinerariu: pietonalul „Unirii” – traversare strada „Cuza

Vodă”; strada „Teatrului”; pietonalul Bancar – traversare „Calea Națională”; strada „Victoriei”; strada „1 Decembrie 1918”; piața „1 Decembrie 1918” – statuia „Compania de mitraliere maior Ignat în atac”. În fața statuii, s-a desfășurat un moment cultural, cu recitări de poezii, cântece patriotice și intonarea Imnului Național al României.

Cu ocazia acestei campanii, la care, iată, pentru prima dată participă și orașul nostru, am dorit să readucem în atenția fiecărui român, de pe ambele maluri ale Prutului, că există tot mai mulți militanți pentru cauza reîntregirii țării. Această sacră aspirație animă tineretul român, alături de persoane din alte generații care doresc împlinirea idealului național al Reunificării Națiunii Române. Noi, prin pliantele informative pe care le difuzăm – cum sunt cele cu binecunoscuta sintagmă: „Basarabia e România”, regăsită pretutindeni – dorim să informăm mulțimea conaționalilor, asupra acestei mari drame a istoriei noastre recente. Este nevoie de informație istorică pentru mulți din concetățenii noștri, pentru a înțelege că Basarabia este parte a țării noastre; că această teritoriu a făcut parte din vechiul Principat Moldova; că Ștefan cel Mare a stăpânit și consolidat cetățile de la Nistru (Hotin, Soroca, Tighina, Cetatea Albă); că Basarabia a fost răpită de imperiul țarist, în mai 1812, în urma războiului ruso-turc, prin încălcarea dreptului internațional – ca și în cazul răpirii Bucovinei, la 1775, de imperiul habsburgic – a acelor „capitulații” care statuau, la acea dată, relația de suzeranitate a Porții Otomane față de Țările

Române; că, în 1918, Basarabia a fost prima provincie românească care a revenit la Patria Mamă – la 27 martie, în pofida tuturor amenințărilor din partea armatelor rusești bolșevizate; că – urmare semnării Tratatului Molotov-Ribbentrop, la 23 august 1939, la Moscova – Uniunea Sovietică ocupă mișelește Basarabia și Bucovina de Nord, la 28 iunie 1940, deschizând o nouă perioadă sângeroasă a istoriei acestui teritoriu: deportări în masă a unor întregi familii de români, execuții prin împușcare sau spânzurare a celor considerați „dușmani ai poporului” de către bolșevici, decese în masă, ca urmare a foametei organizate de regimul sovietic în 1946-1947, distrugerea intelectualității românești, a preoștii române din acest teritoriu, impunerea limbii ruse ca limbă de stat și deznaționalizarea forțată a românilor din teritoriul R.S.S. Moldovenești (Basarabia); că noi, statul român, moștenitorul de drept a Moldovei, a intrat în al Doilea Război Mondial pentru dezrobirea acestui teritoriu, dar prin tratatele postbelice, Rusia fiind în tabăra învingătorilor, Basarabia și Nordul Bucovinei au fost reincluse în Uniunea Sovietică; că, în prezent, actuala Republică Moldova, al doilea stat românesc, face eforturi de a se integra în Uniunea Europeană, alături de patria mamă România; că Federația Rusă exercită, prin toate mijloacele – sprijinirea separatismului transnistrean, șantaj economic și energetic, instigarea populației rusofone la boicotarea politicii oficiale proeuropene moldovenești etc. – un sabotaj sistematic al eforturilor de apropiere de Uniunea Europeană a R. Moldova.

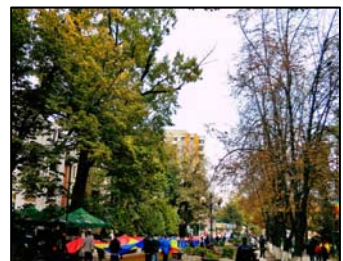
Afișul campaniei naționale

Afișul marșului de la Botoșani

Începutul desfășurării Tricolorului, în fața Muzeului Județean

Ariergarda, pe Pietonalul Unirii

Curg valuri tricolore spre Consiliul Județean

Pe treptele pietonalului bancar

Dragonul tricolor

Basarabia e România

Dar, noi, românii de pe malul drept al Prutului, trebuie să înțelegem, fiecare în parte, suferințele și îndochinările la care au fost supuși românii din stânga Prutului. Interzicerea limbii române în școli, administrație, biserici, deportările în Siberia,uciderea a milioane de basarabeni nevinovați, au vizat schimbarea demografiei acestui teritoriu, pentru ca, mai apoi, să poată fi declarat teritoriu rusesc – Novo Rosii, așa cum prefigurau generalii țariști, în sec. XIX, și cum acționează și în prezent „noul țar” de la Kremlin, la început de secol XXI.

Dar, cei 200 de ani de la răpirea Basarabiei – perioadă în care, exceptând cei 22 ani de după Marea Unire din 1918, această provincie

românească a fost ținută în "brațele" Rusiei – nu au reușit să transforme Basarabia într-o gubernie, un teritoriu rusesc, și cel mai eleocvent exemplu este mișcarea de independență declanșată în 1988 și finalizată cu declararea independenței în august 1991, precum și revoluția de la Chișinău din 2009, când tinerii au dat jos guvernul comunist, prorus, aflat atunci la guvernare, și au purtat tricolorul românesc pe brațe, cerând unirea și declarând credință României, printr-un jurământ emoționant.

În ultimul timp, chiar și politicienii noștri au preluat idei din discursurile unioniste – atât cei din Rep. Moldova cât și cei din România – dovadă a faptului că glasul nostru, a românilor

unioniști, este tot mai puternic. Aceste împrejurări ne justifică optimismul și speranța în mersul natural al apropierii dintre frați – noi trebuie să cerem, iar politicienii să audă chemarea noastră, așa mi se pare corect și normal. M-ar bucura să cred că, la împlinirea a 100 de ani de la realizarea Marii Uniri de la 1918, în anul 2018 să sărbătorim o nouă împlinire istorică: Reunirea României cu Rep. Moldova, în Uniunea Europeană.

Tricolorul desfășurat și la Botoșani, se vrea un semnal al dorinței de reunire al fraților de pe ambele maluri de Prut, pentru că, populația de pe aceste pământuri este românească: are același grai, același port, aceleași frumoase cântece

populare, același poet național – pe marele Mihai Eminescu, sărbătorește Ziua Limbii Române în aceeași zi, au aceleași tradiții și obiceiuri, aceeași istorie, același Tricolor.

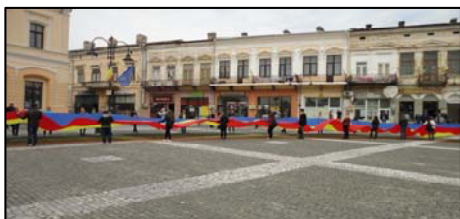
Evenimentul de la Botoșani, care a durat aproximativ 120 de minute, a dorit să marcheze, prin Tricolor, tocmai această identitate națională a tuturor românilor și necesitatea reîntregirii țării prin alăturarea fraților basarabeni.

Demn de remarcat este faptul că mulți dintre botoșăneni s-au integrat acțiunii noastre „din mers”, alăturându-se coloanelor ce susțineau Tricolorul Unionist. Este o dovadă că ideea unionistă capătă noi adepți, cum e și firesc pentru o națiune conștientă de sine.

La fel ca în 1990, românii de pe ambele maluri ale Prutului se apropie unii de alții, de această dată, cu hotărâre și conștiința că

Basarabia e România, că țara trebuie să fie una, una „dodoloață”, cum scandau unioniștii ardeleni, la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918.

Cojocariu Alyus Eduard
voluntar Acțiunea 2012, filiala Botoșani

În Piața „1 Decembrie 1918”

Omagiul folk-iștilor la monumentul „Compania de mitraliori Mr. Ignat în atac”

Tineri din „Acțiunea 2012” interpretând cântece patriotice.

Marșul pentru Basarabia – București, 12 oct. 2014

București, duminică, 12 octombrie 2014, orele 14,00: 10.000 de participanți, constituți într-o coloană ce ocupă bulevardele, pe lungimea a sute de metri, au pornit în Marșul pentru Basarabia. Traseul parcurs: bulevardul Kiseleff, Piața Victoriei, bulevardul Victoriei, apoi, prin centrul istoric al Bucureștilor, cu vestigiile Curții Vechi Domnești, până la Hanul lui Manuc – unde România a pierdut prima dată Basarabia, la 26 mai 1812.

Unioniștii au scandat, pe tot traseul marșului: „Rusia, nu uita, Basarabia nu-i a ta!”, „Chișinău și București, două inimi românești!”, „Același sânge, aceeași țară, români am fost cu toți odinioară!”, „Unire!”, „România!”, „Basarabia e România!”, „Unitate națională!”. S-a intonat Imnul Național al României.

Manifestația a fost organizată de Platforma civică “Acțiunea 2012”, la care s-au alăturat și alte organizații civice unioniste: “Uniunea Vatra Românească”, “Pro Basarabia și Bucovina” ș.a. Au participat militanți din toate colțurile țării.

Din Basarabia au venit peste 1000 de tineri unioniști. De semnalat, prezența la manifestație a unor personalități din sfera politică, dar și din cultură, sport, jurnalistică etc. Am remarcat pe: Primarul Chișinăului, Dorin Chirtoacă, tenismenul Ilie Năstase,

jurnalistul Moise Guran, deasemenea, Marian Clenciu, Președintele Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina.

În Piața Sf. Anton din centrul istoric al capitalei, George Simion, liderul Acțiunii 2012, a dat citire “Proclamației de la București”, document programatic în 15 puncte, de mare densitate, privind calea de urmat pentru realizarea Reîntregirii. Documentul a fost adresat Președinției, Guvernului, Parlamentului, celor 14 candidați la alegerile prezidențiale, Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Catolice și tuturor cultelor religioase recunoscute din România, cât și mass-mediei.

Din Basarabia, Anatol Ursu, unul dintre voluntarii mișcării civice “Tinerii Moldovei”, de la Chișinău, a spus în Piața Sf. Anton că basarabeni vor să se simtă ca acasă la București, Chișinău, Iași, Bălți, Alba Iulia. „Vreau să fac parte din generația Unirii!”, a scandat basarabeanul Anatol Ursu, adresându-se miilor de participanți, în încheierea manifestărilor din Piața “Sf. Anton”.

Marșul a reprezentat un nou succes al mișcării unioniste, în conștientizarea opiniei publice românești, a factorilor de decizie politică, asupra necesității Reîntregirii Țării.

Sperăm că imaginile pe care le alăturăm sunt relevante în acest sens.

Grupul filialelor botoșănene: Acțiunea 2012 și Uniunea Vatra Românească

Braț la vrea Unirea!

Și eu vreau Unirea!

Basarabia e România

Cu toți ai casei, la Marșul Unionist

Vom crește mari și vom face Reîntregirea!...

Nu ne lășăm frații în calea Rusiei!

Aducem Basarabia acasă!

Et in Arcadia ego

Noi am ales deja

O țară – un popor

Hanul lui Manuc – locul vânzării Basarabiei, în mai 1812 – asaltat de unioniști

Mulțimea manifestațiilor votând Proclamația de la București din 12 oct. 2014.

Proclamația de la București 12 octombrie 2014

De-a lungul timpului, teritoriul și populația Basarabiei au avut o evoluție convergentă cu restul spațiului etnic și cultural românesc. România și Republica Moldova sunt două state care au în comun limba, istoria și cultura; ele nu dețin o individualitate națională separată, ci constituie doua fragmente ale aceleiași țări.

Aderarea României la NATO și la UE a permis îmbunătățirea condițiilor de securitate și, respectiv, de dezvoltare socio-economică, iar proiectul de țară al reunirii cu Republica Moldova este continuarea firească în procesul de dezvoltare și afirmare a națiunii române.

În contextul geopolitic actual, când populația și teritoriul de peste Prut sunt expuse la pericolul rusesc, care împotriva dreptului internațional a sfidat integritatea și suveranitatea Ucrainei, nu putem rămâne indiferenți. Dacă Republica Moldova este amenințată, statul român de astăzi și întreaga societate românească trebuie să fie solidare.

Platforma Unionistă Acțiunea 2012, reprezentanta societății civile unioniste, în urma dorinței de reunire demonstrate în cadrul amplei manifestații de duminică, 12 octombrie 2014, de la București, se adresează public:

- Membrilor Parlamentului României;
- Primului Ministru și Membrilor Guvernului României;
- Președintelui României precum și tuturor candidaților la această funcție;
- Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Catolice și tuturor celorlalte culte religioase recunoscute;
- Reprezentanților instituțiilor mass-media

să inițieze sau/și să susțină următoarele deziderate menite să asigure pe cale pașnică și democratică viitorul comun al românilor:

1. **Proiectul de țară al unității naționale** nu trebuie să se reflecte doar în declarații publice, ci și în intensificarea activităților concrete și în acțiuni constante. Idealul Unirii este mai presus decât disputele politice de moment și nu trebuie speculat electoral.

2. România are datoria de a se preocupa de **securitatea Republicii Moldova** în cazul unei agresiuni externe. În contextul geopolitic generat de intervențiile ilegite armate ale Rusiei pe teritoriul Ucrainei și de dorința sa vizibilă de expansiune, Republica Moldova resimte din plin presiuni crescute asupra securității cetățenilor săi. România are datoria de a fi primul stat proactiv în garantarea securității românilor din Basarabia, lucru traductibil prin cooperarea în domeniul militar și implementarea unei politici de securitate comună.

3. Eforturile de creare a unui **spațiu economic comun** trebuie intensificate prin: sprijinirea companiilor românești pentru a se extinde peste Prut, eliminarea tuturor taxelor vamale pentru schimburile de mărfuri, sprijinirea mobilității resurselor umane între cele două piețe inclusiv prin deschiderea pieței de muncă din România pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

4. Urgentarea **interconectării celor două sisteme energetice**.

5. **Dezvoltarea infrastructurii** care leagă România de Republica Moldova precum: cale ferată cu encartament european, autostrada București-Iași-Chișinău sau trenul de mare viteză București-Chișinău, precum și construcția de noi poduri peste Prut.

6. Crearea unui **spațiu informațional comun** prin susținerea presei în limba română de la Chișinău, extinderea peste Prut a ariei de acoperire a instituțiilor de presă din România și informarea publicului din România asupra realităților din Republica Moldova.

7. Procesul reunirii celor două state se va produce pe calea **voinței populare** iar România, în calitate de Țară-mamă, trebuie să inițieze acest proces. **Viitoarea revizuire a Constituției României** trebuie să prevadă expres posibilitatea reunirii cu Basarabia inclusiv în ceea ce privește organizarea teritorială și rolul cetățenilor Republicii Moldova în statul unificat.

8. **Diplomația Română**, europarlamentarii și alți reprezentanți externi trebuie să **găsească sprijin pe lângă guvernele statelor** parteneri din cadrul UE și NATO pentru susținerea proiectului de țară. România trebuie să își asume un rol activ în soluționarea conflictului transnistrean.

9. Demararea unui **program național de integrare socio-culturală** a tinerilor basarabeni care vin la studii în România.

10. Jocul dublu făcut de către politicienii de la Chișinău între Est și Vest **trebuie sancționat** de la București ori de câte ori interesele legitime ale cetățenilor de pe ambele maluri ale Prutului sunt prejudiciate.

11. A culpabiliza victima în loc să cauți căi de a o ajuta să se recupereze este o atitudine lașă, ba chiar complice. România trebuie să lucreze la scară mare **pentru a se asigura că populația din Republica Moldova este informată corect asupra identității noastre comune** și a efectelor unui viitor comun în cadrul aceluiași stat.

12. România trebuie să învețe din greșelile trecutului și să **reprezinte un model** pentru cetățenii de peste Prut. În acest context, resursa umană coordonată de statul român precum și proiectele implementate care privesc Republica Moldova trebuie să aibă un nivel calitativ inclusiv prin: îndeplinirea promisiunilor, relaționarea respectoasă cu cetățenii, calitatea proiectelor.

13. **Promovarea consistentă și constantă**, în rândul populației Republicii Moldova, a tuturor acțiunilor de sprijin pe care România le efectuează pentru aceasta, pentru a evita ca meritele să fie asumate, ilegite, de actori publici din Republica Moldova străini idealului unității naționale.

14. Crearea unei **instituții în subordinea Guvernului României** care să coordoneze acțiunile destinate Republicii Moldova, inclusiv pe cele menționate anterior.

15. Societatea civilă unionistă **trebuie să fie consultată** permanent și tratată ca un partener în acțiunile care privesc consolidarea relațiilor între București și Chișinău, precum și în alte momente cheie.

Unul din pionierii energiei românești: DIMITRIE LEONIDA -TOATĂ RECUNOȘȚINȚA NOASTRĂ

Dimitrie Leonida

Dimitrie Leonida, s-a născut în orașul Fălțiceni la 23 mai 1883. A urmat școala la Galați, Constanța și apoi București unde a terminat liceul "Mihai Viteazul" în anul 1902.

După primul an de studii, la Școala de Poduri și Șosele din București, a plecat în Germania la celebra Politehnică de la Charlottenburg. A terminat studiile, la această prestigioasă școală, în anul 1908 primind diploma de absolvent cu distincție; lucrarea lui de diplomă a avut ca temă proiectul hidrocentralei de la Bicaz.

Întors în țară, înființat în 1908 Școala de electricieni și mecanici de la

București, prima de acest gen din țară

Ca angajat la primăria capitalei (1908-1913) abordează problemele tramvaielor și, pentru prima dată, problema metroului și problema București - port la Dunăre. Proiectează, construiește și conduce exploatarea Uzinei Grozăvești, cea mai modernă termocentrală din țară.

Încă în 1909 a înființat la București primul muzeu tehnic din România și a început să colecționeze și să doteze acest muzeu, împreună cu elevii săi, cu exponate unicate din toate domeniile tehnicii, cu accent pe acele domenii în care românii au fost pionieri.

În anul 1913 a înființat întreprinderea "Energia", prin care a proiectat uzina electrică de la Botoșani (unde proiectant la partea de construcții a fost inginerul Anghel Saligny) și a extins uzina electrică de la Focșani. În același an s-a întors la Fălțiceni, orașul său natal, pentru a participa la licitația organizată de primăria orașului (primar era pe atunci marele cărturar Arthur Gorovei) pentru construcția uzinei electrice și a rețelei de iluminat public a orașului.

Suceava - 8 octombrie 2013 - locuința domnului Eugen Dimitriu

A urmat o perioadă grea pentru țara noastră, care a început odată cu războiul balcanic, a continuat cu declanșarea primului război mondial și apoi cu participarea României la acest război. Dimitrie Leonida a întrerupt lucrările pentru "partea civilă" a economiei țării și a lucrat mult pentru armată. A conceput și a construit o stație de TFF (telefonie fără fir) cu care conducerea țării - retrasă către finalul războiului la Iași - a putut ține legătura cu capii oștirii de pe front. Ca întotdeauna, în asemenea perioade grele, s-au întâmplat multe lucruri neprevăzute, s-au pierdut o parte din utilajele care urmau să se contracteze pentru echiparea uzinei de la Fălțiceni, a trebuit să se reconsidere contractul încheiat între primărie și firma „Energia”, s-a ajuns la un proces, s-a convenit un nou termen și, în final, după 12 ani de la licitație, fălțiceni au putut să beneficieze de iluminatul electric.

În luna ianuarie a anului 1921 a apărut primul număr din revista „Energia”, revistă scoasă pe cheltuiala proprie a lui Dimitrie Leonida, el fiind redactorul șef și sufletul publicației.

În numărul special 4-5 al revistei „Energia” s-a publicat un amplu studiu privind „Electricizarea României” - autor, Dimitrie Leonida. Studiul reprezintă o primă propunere de plan pentru electricizarea țării, întocmit și prezentat în 1921, în care se prefigurează - pentru prima dată - sistemul energetic național (cu rețele la 70 și 110 kV).

În domeniul legislației a adus o contribuție foarte importantă la elaborarea legii energiei, legii apelor și legii minelor. A lucrat mult timp la Direcția de Electricizare a Căilor Ferate.

În perioada 1923 - 1924 a fost consilier tehnic pentru electricitate în Ministerul Industriei și Comerțului. Din anul 1924 a început activitatea didactică, de înalt nivel științific, a lui Dimitrie Leonida. A fost timp de 17 ani profesor la Școala Politehnică din Timișoara, unde a înființat catedra de Centrale Electrice iar apoi - din 1941 până în 1945 - și la Politehnica din București.

A vizitat practic toate țările cu economie dezvoltată din Europa. A urmat apoi un turneu în Statele Unite ale Americii unde a fost impresionat de dezvoltarea economică și de organizarea muncii. A vizitat acolo baraje în construcție, căi ferate electrificate, centrale electrice, mari întreprinderi de produse electrotehnice. A fost ales membru al „American Institute of Electrical Engineers”. În anul 1935 profesorul inginer Dimitrie Leonida este ales membru al Academiei de Științe a României (Secția Tehnică). În același an este invitat să facă parte din „Royal Society of Arts” de la Londra.

A fost, începând din 1937, director tehnic și director general al Societății de gaz și electricitate din București și apoi director al Direcției Electricității din CFR (1942-1945).

În 1944 a trăit bucuria de a nu i se încheie școala de electricieni și mecanici. Se temea de răuvoitori și de acuzații nedrepte.

După instaurarea regimului comunist în țara noastră Dimitrie Leonida a avut de ales între a părăsi țara sau a rămâne aici. A ales să rămână. Ținea foarte mult ca să-și vadă visurile realizate.

În anul 1948 s-a pensionat. A continuat să lucreze în calitate de consultant la Comisia pentru elaborarea planului de electricizare al țării și nu l-a deranjat faptul că întreaga sa concepție despre acest subiect era acum pusă pe portativul propagandei comuniste care afișa peste tot lozinca "socialismul este puterea sovietelor plus electricizarea întregii țări". Pe Dimitrie Leonida nu-l interesa propaganda ci îl interesa ca să se facă efectiv electricizarea.

Muzeul Național Tehnic "Dimitrie Leonida" - București, 3 octombrie, 2013: alături de dr. ing. Ovidiu Mustață, doamna profesor Mioara Gaftencu. Pe fundal, celebra pilă electrică a inginerului Nicolae Vasilescu Karp

A avut o mare satisfacție când, în anul 1950, s-a hotărât începerea lucrărilor de la hidrocentrala de la Bicaz. În același an a donat statului român Muzeul Tehnic care de atunci îi poartă numele. A avut norocul să trăiască momentul când, în toamna anului 1960, lucrările la acest mare obiectiv de investiții al țării s-au terminat și hidrocentrala a fost pusă în funcțiune.

La 1 august 1960 s-a pus în funcțiune și linia de 110 kV Bicaz - Suceava prin care regiunea Suceava s-a racordat la Sistemul Energetic Național. Proiectarea liniei se făcuse de către Institutul de Studii și Proiectări Energetice din București pe care-l conducea domnul inginer Vasile Nitu, originar din Oniceni și absolvent ca și mine al liceului "Nicu Gane" de la Fălțiceni. În februarie 1962 s-au terminat lucrările și s-a pus în funcțiune racordul către Fălțiceni de 110 kV din linia Bicaz - Suceava și stația de transformare amplasată lângă Filatura de la Fălțiceni. Am fost dirigintele de șantier al acestor lucrări. Pentru prima dată după 1925, de când se pusese în sfârșit în funcțiune uzina electrică, orașul Fălțiceni avea lumină electrică fără să mai funcționeze nici un motor-generator în uzină. Trecuseră 37 de ani!

Am avut norocul ca începând din 1959, când terminasem facultatea de electrotehnică, să lucrez la uzina electrică din Fălțiceni și să trăiesc alături de mecanicii și electricienii din uzină toate emoțiile și satisfacțiile, dar mai ales necazurile pe care le tot aveam pentru că nu puteam alimenta cu energie electrică, în condiții sigure de funcționare întreprinderile industriale, unitățile publice și comerciale și abonații casnici din oraș și din zona din jur.

Am fost foarte fericit în februarie 1962. Orașul avea, în sfârșit, lumină electrică fără întrerupere!

A durat puțin și în primăvara anului 1963 am fost numit șef al Șantierului de Construcții-Montaj din Întreprinderea Regională de Electricitate Suceava care avea ca obiectiv principal electricizarea satelor regiunii. Am început mai întâi cu 30 de sate anual, apoi cu 50 de sate anual și am ajuns, până la urmă, la 80 de sate electrificate anual!

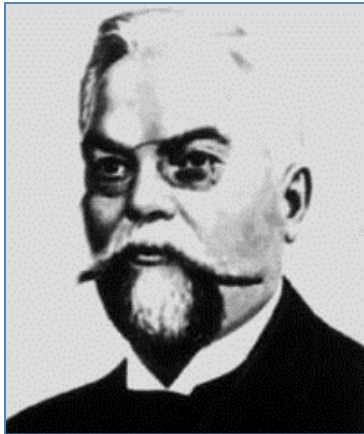
Sunt sigur că Dimitrie Leonida știa foarte bine mersul și ritmul în care se făceau marile lucrări cuprinse în planul de electricizare al României și urmărea cu ochii minții cum i se realizează proiectele de-o viață. Eu îl văzusem doar pentru câteva minute la poarta uzinei electrice și-i auzisem îndemnul de a ne ocupa electricizare. Domnul inginer Ioan Voloșciuc, inginerul șef al Întreprinderii de Gospodărie Orășenească de care ținea și uzina electrică, îmi făcuse mie și câtorva colegi această favoare.

După ce am devenit inginer electrotehnician am lucrat, de fapt, la punerea în practică a îndemnului lui Dimitrie Leonida. Nu numai eu, dar toată generația noastră de tineri ingineri electrotehnici. Același lucru îl făcuse și inginerul Voloșciuc, pentru orașul Fălticeni și inginerul Vasile Nitu, după ce a ajuns directorul Institutului de Studii și Proiectări Energetice de la București, pentru întreaga țară. Toți eram discipoli ai lui Dimitrie Leonida.

În martie 1965, la vârsta de 82 de ani, Dimitrie Leonida s-a stins din viață.

Nu se terminase însă ceea ce noi, cei din domeniul energiei, aveam de făcut. Sistemul Energetic Național se dezvoltă în continuare, lucrările de electrificare a satelor era în toi.

Acțiunea de electrificare a satelor din județul Suceava s-a terminat la sfârșitul anului 1970, prin punerea în funcțiune a rețelei din satul Pocoleni, comuna Rădășeni. Întâmplarea face ca satul-reședință de comună, Rădășeni, să fi fost electrificat încă dinainte de 1945, prin prelungirea rețelei electrice a orașului Fălticeni, care era alimentat din vechea uzină – proiectată, încă, de Dimitrie Leonida.

Anghel Saligny

În data de 3 octombrie 2013 a avut loc la Muzeul Național Tehnic din București o manifestare dedicată împlinirii a 130 de ani de la nașterea lui Dimitrie Leonida.

La sărbătorire au participat reprezentanți ai Ministerului Culturii, ai unităților de profil energetic din București, directori ai celorlalte muzee, care au sediul în București, cât și mulți invitați din toate zonele țării.

A fost editată, prin grija organizatorilor, o revistă omagială dedicată acestui

eveniment, revistă în care am scris un articol intitulat "DIMITRIE LEONIDA – UNA DIN LUMINILE FĂLTICENILOR". Am adus câteva exemplare din această revistă, special pentru fălticeni.

Județul nostru a trăit, prin reprezentanții săi la această manifestare, două mari satisfacții.

Doamnei profesor Mioara Gafencu i s-a decernat premiul "Dimitrie Leonida" pentru cartea intitulată "Vasile Ciurea și Dimitrie Leonida - dimensiunile timpului" pe care a scris-o împreună cu cei doi copii ai săi, Dana Busuioc și Sorin Gafencu – profesori, de asemenea.

A avut loc totodată și lansarea acestei cărți, pe care foarte mulți dintre participanți au dorit să o aibă.

Cu toate insistențele mele și ale conducerii muzeului, doamna profesor Gafencu nu a dorit să vândă nici o carte ci le-a oferit gratuit, cu dedicație, amatorilor. Nu voi uita replica dumneai: cărțile nu se vând ci se dăruiesc! Mai rar atâta generozitate în ziua de azi!

Doamna profesor a vorbit foarte frumos, în plenul întâlnirii, despre cel care a fost profesorul Vasile Ciurea, întemeietorul încă în perioada interbelică a Muzeului Fălticeniilor, și a adus la cunoștința celor prezenți că acest muzeu a fost apreciat de mulți dintre oamenii mari ai țării printre care și de Nicolae Iorga, ca unul din cele mai valoroase muzee din zona de centru-nord a Moldovei.

La rugămintea doamnei profesor, am avut satisfacția să prezint capitolul din carte dedicat lui Dimitrie Leonida.

Lansarea acestei cărți, chiar în Muzeul Național Tehnic, a fost cea mai frumoasă surpriză pentru toți participanții.

Doamna profesor a preferat să facem, ca amintire de la acest eveniment, o fotografie în care să se vadă și unul din exponatele cele mai interesante ale Muzeului Național Tehnic, pila inginerului Nicolae Vasilescu Karpen, un pionier și el al electrotehnicii românești.

A doua mare satisfacție pe care am trăit-o prin participarea la această sărbătoare a constat în decernarea premiului "Dimitrie Leonida", care constă într-o diplomă și o medalie pe care este încrustată efigia marelui energetician, domnului Eugen Dimitriu.

Muzeograf de excepție și scriitor neobosit, întemeietorul *Galeriei Oamenilor De Seamă* de la Fălticeni, i s-a decernat acest premiu pentru lucrarea "Lumini Fălticeniene", pe care am donat-o personal muzeului și care se găsește acum, la loc de cinste, în biblioteca Muzeului Național Tehnic. Titlul acestei cărți m-a inspirat și pe mine atunci când am scris articolul apărut în revista omagială despre care am scris mai sus.

Un întreg capitol al acestei lucrări (peste 50 de pagini) îi este dedicat profesorului inginer Dimitrie Leonida.

Recent, municipiul Fălticeni și municipiul Suceava i-au organizat câte o sărbătorire domnului Eugen Dimitriu cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani.

Datorită vârstei înaintate domnul Eugen Dimitriu nu a putut fi prezent la manifestarea din 3 octombrie de la București. Mi-a revenit mie onoarea să primesc în locul dumnealui diploma și medalia.

În data de 8 octombrie 2013, i-am făcut o vizită la locuința din Suceava, unde i-am înmănat acest premiu și i-am transmis din partea organizatorilor și din partea mea personal, felicitările cuvenite.

Se citește, în fotografie, pe figura distinsului domn Eugen Dimitriu mulțumirea sufletească pentru că i s-a recunoscut, și la nivel național, meritul de a evoca personalitatea marelui profesor inginer Dimitrie Leonida.

Domnul Eugen Dimitriu a dedicat – de la înființarea, în iunie 1972, a *Galeriei Oamenilor de Seamă* – un stand special, lui Dimitrie Leonida. Din păcate spațiul acordat acestui stand este mult prea mic, față de valoarea ilustrului nostru înaintaș.

Eu am donat, în primăvara acestui an, câteva materiale (o carte monografică despre hidrocentrala de la Bicaz și câteva articole), pentru a fi puse la dispoziția *Galeriei*. Doamna Elena Tofan, directorul muzeului Mihai Băcescu din Fălticeni, care girează și postul de director la *Galeria Oamenilor de Seamă*, le-a primit cu multă plăcere și am convenit împreună să facem eforturi pentru a îmbogăți atât standul, care se vede expus, cât și fondul de documente, care se păstrează în biblioteca *Galeriei*.

Am făcut acest lucru cunoscut conducerii Muzeului Național Tehnic de la București. Am primit de la doamna director, Laura Maria Albani, promisiunea că, până la sfârșitul lunii octombrie, voi primi de la dumneai – în original, unde există duplicate, sau copii după documente – fotografii, reviste, cărți, planuri de situație, scheme, începând de la actul de naștere a lui Dimitrie Leonida și până la ultimile lucrări care-i poartă semnătura, pentru a completa standul – pe care, cu toții îl dorim, să fie pe măsura valorii lui și să reflecte, cât mai complet, întreaga sa activitate.

Voi aduce cu plăcere toate aceste "daruri" la Fălticeni și le voi prezenta atât conducerii orașului cât și personalului care se ocupă de *Galeria Oamenilor de Seamă*.

dr. ing. Ovidiu Mustață

(fost director al Întreprinderii Regionale de Electricitate Suceava)

Prof. Dr. DAN PRODAN Identitatea României Mari în Tratatul de pace din 1919 - 1923

După Pacea de la Buftea - București (24 aprilie / 7 mai 1918) cu Puterile Centrale, pe care tratat de pace, cu un gest de supremă demnitate și mândrie națională, regele Ferdinand I cel Loial / Întregitorul a refuzat să-l semneze, devenind caduc de jure și neaplicabil, armata română remobilizată a reintrat în Primul Război Mondial la 28 octombrie / 10 noiembrie 1918, armistițiul de la Compiègne (Franța) - 29 octombrie / 11 noiembrie 1918 găsend România beligerantă în Tabăra Antantei. Această poziționare firească, inspirată a României, a permis acesteia să participe ca membru al taberei învingătorilor la Conferința de pace din Franța (Paris și orașele

sale satelit, ianuarie 1919 - august 1920). Astfel, s-au încheiat tratate de pace ale aliaților antanțiști, învingători, cu statele perdante: cu Germania, la Versailles, la 28 iunie 1919 (la exact 5 ani de la atentatul de la Sarajevo, scânteia declanșării primei conflagrații mondiale); cu Austria, la Saint-Germain-en-Laye, la 10 septembrie 1918; cu Bulgaria, la Neuilly sur Seine, la 27 noiembrie 1919; cu Ungaria, la Trianon, la 4 iunie 1920; cu Imperiul Otoman, la Sèvres, la 10 august 1920. La acestea se adaugă Tratatul de la Paris, referitor la Basarabia (28 octombrie 1920). Toate aceste tratate de pace includeau articole cu prevederi foarte importante referitoare la România Mare, la recunoașterea acesteia pe plan mondial și la statutul acesteia la nivel european.

Astfel, în Tratatul de pace cu Germania de la Versailles, noua Republică de la Weimar s-a angajat: „să respecte ca permanentă și inalienabilă” independența față de Rusia a Basarabiei și unirea acesteia cu România (art. 116, 117); să restituie României, „fără întârziere, (...) toate obiectele, valorile sau documentele” acaparate de autoritățile germane în timpul ocupației teritoriilor românești (octombrie 1916 - noiembrie 1918) - (art. 223), contravaloarea acestora fiind stabilită de către Comisiunea reparațiilor (art. 233); Germania a recunoscut caducitatea Tratatului de pace de

la București și se obligă „să transfere (...) României (...) orice instrumente monetare, numerar, valori și instrumente negociabile sau orice produse ce a primit în virtutea sus-ziselor tratate” (art. 259; 292); Puterile învingătoare și România rețin și lichidează, în interesul lor, bunurile, drepturile și interesele aparținând cetățenilor și societăților germane de pe teritoriul lor (art. 297 b); Germania post-belică a recunoscut valoarea juridică a tratatelor de pace din Franța și granițele României Mari, configurate în decembrie 1918 (art. 434). Prin acest tratat, România a obținut un jignitor procent de doar 1 % din cuantumul reparațiilor de război obligate să fie plătite de Germania.

Prin Tratatul de pace de la Saint-Germain-en-Laye, Austria s-a angajat să renunțe, în favoarea României, la toate drepturile sale asupra Bucovinei (art. 59); România a consimțit să recunoască și să respecte drepturile și cetățenia românească a minorităților etnice și religioase din Bucovina (art. 60; 70); cetățenii foști austrieci din Bucovina vor opta, în interval de un an de zile, pentru cetățenia și țara de domiciliu pe care le doresc, cu păstrarea averii mobile și imobile (art. 78); Austria a recunoscut oficial granițele României Mari (art. 89); de asemenea, Austria a renunțat, în favoarea României, asupra drepturilor, titlurilor și intereselor sale în Bucovina; valoarea despăgubirilor de război ale Austriei către România va fi fixată de Comisiunea reparațiilor (art. 179).

Tratatul de pace cu Bulgaria de la Neuilly-sur-Seine a inclus următoarele prevederi în relațiile cu România: granița româno-bulgară a fost fixată pe Dunărea inferioară și pe vechea linie de frontieră de la 1 august 1914, urmare a aplicării Tratatului de pace de la București (28 iulie / 10 august 1913), conform căruia Cadrilaterul (Sudul Dobrogei) a intrat în componența României (art. 27); Bulgaria a recunoscut granițele României Mari, reconfigurate în decembrie 1918 – 1919 (art. 59); Bulgaria s-a obligat să plătească României o cotă-parte din despăgubirea generală de război de 2.250.000.000 de franci-aur, datorată Antantei, procent stabilit de Comisiunea reparațiilor (art. 121).

Ungaria a recunoscut, prin Tratatul de pace de la Trianon, granița româno-ungară pe linia Szeged-Carei (art. 27) și apartenența

Transilvaniei, Maramureșului, Crișanei, Banatului la România, cu toate drepturile, titlurile și valorile ungare din amintitei provincii istorice (art. 45); România s-a angajat să respecte drepturile și interesele minorităților unguri din teritoriile enumerate anterior (art. 47); Ungaria a recunoscut granițele României Mari, existente în decembrie 1918 (art. 73).

Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice bolșevice a fost rezolvată, pe plan internațional, prin Tratatul de la Paris, la 28 octombrie 1920, în lipsa unui tratat de pace între Rusia comunistă și Antanta învingătoare în Primul Război Mondial. Astfel, prin tratatul semnat în capitala de pe Sena între Anglia, Franța, Italia și Japonia, pe de o parte, și România, pe de altă parte, cele patru puteri semnatare au recunoscut „suveranitatea României asupra teritoriului Basarabiei, cuprins între frontiera actuală a României, Marea Neagră, cursul Nistrului de la gura sa până la punctul unde este tăiat de vechiul hotar dintre Bucovina și Basarabia, și acest vechi hotar” (art. 1); o comisie tripartită va trasa „pe teren noua linie de frontieră a României” (art. 2); România s-a obligat să respecte și să aplice prevederile Tratatului minorităților de la Paris, de la 9 decembrie 1919, și în Basarabia: „a asigura locuitorilor, fără deosebire de rasă, de limbă sau de religie, aceleași garanții de libertate și de dreptate ca și celorlalți locuitori din ținuturile ce fac parte din regatul României” (art. 3); puterile euro-asiatice semnatare vor invita guvernul Rusiei, recunoscut de ele, să adere la acest tratat, „fiind bine stabilit că frontariile definite de acest Tratat, precum și suveranitatea României asupra teritoriilor pe care le cuprinde, nu vor putea fi puse în discuție” (art. 9).

Tratatul de pace cu Imperiul Otoman, la Sèvres, nu a fost aplicat efectiv, datorită începerii războiului greco-turc. Războiul din Anatolia, câștigat de turci, s-a încheiat cu tratatul de pace de la Lausanne (Elveția), semnat la 24 iulie 1923. Turcia kemalistă a recunoscut valoarea juridică internațională a tratatelor de pace și a convențiilor adiționale acestora, semnate la Paris și în orașele vecine (art. 25). De asemenea, a recunoscut granițele României Mari, stabilite prin tratatele de pace amintite anterior (art. 26).

Tratatele de pace de la Paris și orașele-satelit, la care trebuie adăugat și cel de la Lausanne (Elveția), prin articolele referitoare la România, au recunoscut actele oficiale interne de la Chișinău (27 martie 1918), Cernăuți (15 noiembrie 1918), Alba Iulia (18 noiembrie / 1 decembrie 1918), București (decembrie 1918), unirea provinciilor Basarabia, Bucovina, Transilvania, Maramureș, Crișana, Banat cu Regatul și formarea României Mari. Diplomația românească a utilizat cu îndrăzneală principiile autodeterminării naționale, unității naționale și interesului național pentru a obține recunoașterea internațională a Marii Uniri (martie-decembrie 1918) și a corolarului ei statal, România Mare. O Realpolitik românească, promovată la același nivel cu cel al marilor puteri mondiale, în primii ani interbelici, în care se puneau bazele complexe, dar și contradictorii ale Europei / Lumii contemporane.

România Mare - orașe principale

România Mare - provinciile istorice

Sfântul Apostol Andrei – Părintele creștinismului românesc

Peștera Sf. Ap. Andrei

Ziua de 30 noiembrie este, pentru Biserica Ortodoxă Română, o mare sărbătoare a plinătății credinței, a bucuriei, nădejzii și dragostei: este ziua în care ea, Biserica, prăznuiește pe părintele ei duhovnicesc – Sfântul Apostol Andrei.

Născut în familia pescarului Iona, din Betsaida Galileii, frate cu Sfântul Apostol Petru, Andrei este cel dintâi chemat, în soborul sfinților apostoli, și cel care, între alte popoare ale Răsăritului, a vestit evanghelia Domnului Iisus Hristos și strămoșilor noștri din Sciția Mică (antica Scythia Minor, Dobrogea de astăzi).

Poporul român, nou născut prin fuziunea daco-romană, este metamorfozat ca neam creștin, dintru început, tocmai prin propovăduirea Sfântului Apostol Andrei la Pontul Euxin. Poporul, la rândul său – ai căror fii erau urmașii monoteismului zamolxian – s-a arătat primitiv, mulțumitor și roditor. Dacă în alte ținuturi, pe unde a propovăduit apostolul (între care, Bizanțul, care avea să devină Scaunul Apostolic al Bisericii Răsăritului), Sfântul Apostol Andrei a suferit multe împotriviri și prigoane, aici, în Țara Mioriței, a fost primit cu dragoste și prietenie, găsindu-și loc de propovăduire și odihnă.

După tradiție, el a stat douăzeci de ani într-o peșteră – în actuala localitate Ion Corvin, unde, în ultimii douăzeci de ani s-a ridicat o frumoasă mănăstire cu hramul sfântului, spre cinstirea sa. Din această peșteră – care i-a folosit și ca biserică și mănăstire, în care, zilnic, slujea Sfânta Litughie, împreună cu ucenicii săi – mergea prin împrejurimi, propovăduind localnicilor, strămoșilor noștri, pașnici păstori de oi și vite, sfânta credință creștină.

Cât de emoționante vor fi fost întâlnirile dintre Sfântul Apostol Andrei și locuitorii acestor ținuturi – ciobănași din Munții Măcinului, din codrii și văile Dobrogei, dar și din zonele Carpaților, veniți prin transhumanța sezonieră. Vor fi fost găsiți, de sfânt, asemenea unor prunci nevinovați, cu sufletul curat și deschis, în această grădină a Maicii Domnului, cum este supranumită țara noastră... Le va fi spus Apostolul, acestor „prunci” curați la suflet și luminați la minte:

Martirajul Sf. Ap. Andrei

De credeți cuvintelor mele, de-acum și până-n veșnicie, Tatăl vostru va fi Dumnezeu, Făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute. Domnul, Dumnezeu, Împăratul și Mântuitorul vostru va fi Iisus Hristos – Fiul lui Dumnezeu, cel născut din Fecioara Maria, care, pe Cruce murind, a dezlegat păcatele voastre și, prin Învierea Sa, v-a dăruit viața veșnică.

Așadar, ve-ți primi în sufletul vostru pe Sfânt-Mângâitorul Duh, Care vă va învăța și vă va povățui să deosebiți binele de rău și vă va îndemna să alegeți întotdeauna binele. Veți avea ca Maică adevărată – Biserica xce Una, Sfântă și Sobonicească, întemeiată de Domnul Iisus Hristos, prin noi, apostolii săi; Iar mireasa sufletului vostru, busuria și mângâierea voastră, comoara cea scumpă și lumina ochilor voștri, pe acest pământ vremelnice, va fi dreapta credință – Ortodoxia, prin care veți gusta viața cea cerească. În ea veți rămâne veșnic vii, așteptând arătarea Domnului Iisus Hristos, întru slavă și putere multă, când va veni să-i judece pe cei răi și să unească cerul și pământul într-o singură Împărăție, fără de sfârșit...

Ascultându-L, ei au crezut, primind în sufletele lor curate cuvintele sfinte credințe. „Mândrii” ciobănași au alergat la sfântul Apostol Andrei, iar el i-a botezat în apa limpede a izvoarelor. Au venit apoi și pustnicii geto-aci, cinstitorii lui Zamolxis, coborând de prin păduri și peșteri, ca să asculte și să primească și ei noua credință. Pustincul cel sfânt, Andrei apostolul, văzându-le râvna, priceperea și vrednicia, a ales dintre ei, hirotonind-i, episcopi și preoți, ca să fie învățători și dascăli ai poporului și apărători ai credinței. Inima sa curată și simplă de pescar, devenit acum apostol, se va fi bucurat nespus când smeriții și blânzii păstori de oi primeau cuvintele dulci, dătătoare de viață, ale evangheliei lui Hristos.

Astfel, ascultându-l „vrăjiți”, ei credeau că peștera din Betleem nu este departe, în Palestina, ci, cum spune colindul, „aici în josul Țării, la malul mării” unde sălășluia apostolul. În Sfântul Apostol Andrei, ei vedeau, ca într-o iconă, chipurile celorlalți apostoli, ale profeților și dreptilor din vechime, vedeau pe însuși Domnul Iisus Hristos și pe Precurata Sa Maică, care acoperea, cu acoperământul Ei, casele și pământurile lor. În acest mod, ei se

socoteau părtași la Sfânta naștere din peșteră, ducând prinos un miel, dulcelui Prunc Iisus. Mamele, soțiile și fetele lor alergau, și ele, „cu hănițe de-mbrăcat”, pentru Împărătescu Prunc. De-atunci, toți s-au învățat să privegheze în noaptea sfântă a sărbătorii Nașterii Domnului: stând pe prispele caselor și colibelor lor, pândind la răsăritul acelei stele, cu Taină Mare, care prevestea venirea sorelui ceresc al dreptții lui Iisus Hristos.

Văzând dragostea noului popor pentru Hristos, care, în colinzile lui, cânta cu o genială simplitate, dar cu adâncă teologie, Taina întrupării Celui Veșnic, mare va fi fost bucuria Sfântului Andrei. Acest popor întărea, încă odată, cuvântul scripturii, care spune că „înțelepciunea se descoperă pruncilor” (I Cor. 1, 21). Sfântul apostol Andrei a rămas, cu grijă părintească, lângă fiul său duhovnicesc – Poporul Român, popor care, de-a lungul zbuciumatei sale istorii, nu a părăsit învățămintele sfântului apostol; s-a rugat neîncetat lui Hristos-Dumnezeu, să fie milostiv cu poporul, aiaci, pe pământ „și-n ziua judecării” – cum se cântă la slava Litiei – să-l întărească, să-l păzească până în ziua cea mare a răsplătirilor.

La mormântul său din Patras (Grecia), unde odihnesc moaștele sale, apostolul a venit cu mare dor, în două rânduri, în România (în 1996 și 2001), la praznicul Sfintei Parascheva. S-o fi bucurat sfântul, văzându-și roadele ostenețelor sale, văzând pe fiii săi duhovnicesți: întregul sobor al sfinților români – ierarhi, preoți, mărturisitori, cuvioși, voievozi dreptcredincioși –, dar și poeți, scriitori, artiști – care au mărturisit credința prin opera și scrierile lor –, precum și bunii creștini – care, prin fapta și cuvântul lor, au mărturisit credința în Iisus Hristos.

În fiecare an, în ultima zi a lunii noiembrie, creștinii ortodocși români prăznuiesc pe Sfântul Apostol Andrei, pe care Dumnezeu ni l-a dat drept Ocrotitor al Țării noastre. În această zi îi aducem mulțumiri, cântându-i laude, cerându-i să se roage, pentru noi, Mântuitorului Iisus Hristos, ca să ne ajute în tot și în toate; să cultivăm în noi virtuțile sfinte ale strămoșilor noștri; să ne învețe să privim mereu în sus, la Hristos, căutând Împărăția lui Dumnezeu.

„...eu nu leg usturoiul, ci leg gura lupului”

Busuioc sub pernă... ca ursitul să se-arate-n vis – Noaptea Sfântului Andrei este una magică, în care ritualurile de dragoste au sorși de izbândă.

Teolog Paul Teodorescu

ADDENDA

Apostolul a fost redescoperit ca un reper spiritual și istoric depotrivă, atunci când românii vedeau împlinit idealul lor de reîntregire într-un singur stat. Pronia cerească a hărăzit românilor să se unească în jurul Sf. Apostol Andrei. În marele an 1918, după praznicul Bunei Vestiri, Basarabia revenea la trupul Moldovei, rupte în 1812. În ajunul praznicului Sf. Apostol Andrei, Bucovina era a doua provincie care se întorcea la patria-mamă, pentru ca, două zile mai târziu, la Alba Iulia, să se alipească Transilvania în acel stat care s-a numit România Reîntregită. Iată cum puterea divină unește în istorie un popor în jurul unui sfânt, al aceluia care i-a adus Evanghelia.

Catedrala Mântuirii Neamului din București va purta și hramul Sf. Apostol Andrei, alături de Înălțarea Domnului, cele două hramuri fiind elemente de identitate istorică a poporului născut în spațiul carpato-danubiano-pontic. (Adrian Nicolae PETCU)

În tradiția populară, această perioadă de sfârșit de an este dedicată sărbătorilor lupului, începând cu Filipii de toamnă, Vovidenia, noaptea strigoilor – de pe 29 spre 30 noiembrie –, Sfântul Andrei și Moș Nicolae. Sărbătoarea Sfântului Andrei este foarte complexă în popor, a menționat Ovidiu Foçaș, muzeograf la Muzeul Etnografic al Moldovei. „Toate poveștile cu strigoi din această perioadă se centrează pe acest animal, lupul, față de care omul a avut din totdeauna o frică teribilă, deși a fost privit în mitologia populară și ca un animal benefic. Să nu uităm că lupul a fost un animal totemic, pe care dacii l-au și folosit ca steag de luptă, standard. Pericolul pe care îl reprezintă lupul în această perioadă este maxim, pentru că acum se formează haitele și, de asemenea, acum este și perioada de împerechere, din acest motiv simțindu-se remarcată și frica foarte mare a gospodărilor pentru avutul lor, pentru casă și pentru familie”. Din acest motiv, usturoiul, ca plantă destinată apărării împotriva duhurilor rele, este foarte apreciat în această perioadă, iar femeia din gospodărie unge cu usturoi ferestrele și ușile, pe toți ai casei, precum și gospodăria, de jur împrejurul gardului, de trei ori, spunând „eu nu leg usturoiul, ci leg gura lupului și a lupoacei, pe codru să se ducă și la mine să n-ajungă”. Un alt obicei din această seară a Sfântului Andrei este „păzitul usturoiului”. Într-o astfel de seară are loc o șezătoare. Șezătoarea începe seara, după lăsatul întunericului, și ține până spre dimineață, iar la miezul nopții apar și flăcăii, iar dacă aceștia sunt acceptați, și de obicei sunt, pentru că una sau mai multe fete au un „interes”, are loc astfel și obiceiul „păzitul usturoiului” în noaptea Sfântului Andrei. La șezători se făceau și glume, se cânta, se puneau la cale și căsătorii, șezătorile având și rolul ca tinerii să se cunoască între ei. Spre dimineață, lumea iese în ogradă, în fața casei, se face o horă, iar în mijlocul horei se pune vasul cu fire de usturoi, pe care gazda l-a păzit toată noaptea pentru a nu fi furat de nimeni. „Acest usturoi, păzit toată noaptea, are funcție apotropaică, de apărare, iar o parte din el este însămânțat primăvara, se mai spune că apără casa de tunete, fulgere”, după cum a mai observat Ovidiu Foçaș, muzeograf la Muzeul de Etnografie al Moldovei. Fetele, după ce soseau acasă de la „păzitul usturoiului”, semănau câte un cățel de usturoi într-un cocoloș de aluat. După modul cum încolțea și creștea usturoiul semănat, se făceau anumite pronosticuri matrimoniale. (Oana Rusu)

STEMA ROMÂNIEI

Legea nr.102 din 21.09.1992 privind stema țării și sigiliul statului.

Emitent: Parlamentul României. Apărută în Monitorul Oficial Nr.236 din 24/09/92.

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. 1

Stema României

Art. 1

Stema României simbolizează statul român național, suveran și independent, unitar și indivizibil și se compune din două scuturi suprapuse: scutul mare și scutul mic.

Scutul mare, pe albastru, are o acvilă de aur cu capul spre dreapta, cu ciocul și ghearele roșii, cu aripile deschise, ținând în cioc o cruce ortodoxă din aur, în gheara dreaptă o sabie, iar în gheara stângă un buzdugan.

Pe pieptul acvilei se găsește scutul mic sferțuit cu insițiune:

a) în primul cartier este stema Țării Românești: pe albastru, o acvilă de aur cu ciocul și ghearele roșii, ținând în cioc o cruce ortodoxă de aur, însoțită de un soare de aur la dreapta și de o lună nouă de aur la stânga;

b) în cartierul doi este stema Moldovei: pe roșu, un cap de bou negru, însoțit de o stea de aur între coarne, cu cinci raze, de o rază cu cinci foi la dreapta și de o lună conturată la stânga, ambele de argint;

c) în cartierul trei este stema Banatului și Olteniei: pe roșu, peste valuri naturale, un pod de aur cu două deschideri boltite, din care iese un leu de aur ținând un paloș în laba dreaptă din față;

d) în cartierul patru este stema Transilvaniei, cu Maramureșul și Crișana: un scut tăiat de un brâu roșu îngust, în partea superioară, pe albastru, o acvilă neagră cu ciocul de aur, ieșind din brâu despărțitor, însoțită de un soare de aur la dreapta, de o lună de argint conturată la stânga, în partea inferioară, pe aur, șapte turnuri roșii, crenelate, dispuse pe două rânduri, patru și trei;

e) în insițiune sunt reprezentate ținuturile Mării Negre: pe albastru, doi delfini de aur afrontați, cu cozile ridicate.

Art. 2

Stema României poate fi confecționată din orice material, poate fi reprodușă în culori, în alb-negru ori prin imprimare pe diferite materiale. Reprezentarea în alb-negru a stemei

se face prin semnele convenționale folosite în heraldic pentru desemnarea cromaticii: aur = puncte la egală distanță între ele, argint = spațiu liber, roșu = linii verticale, albastru = linii orizontale, negru = linii verticale suprapuse pe linii orizontale. Dacă tehnica grafică nu permite reprezentarea convențională, se poate utiliza redarea prin conturare. În cazul reprezentării convenționale în alb-negru sau al redării prin conturare, liniile care marchează contururile acvilei și ale scutului exterior vor avea de două ori lățimea celorlalte linii din interiorul stemei.

Art.3

Stema României, în culori, va fi așezată în sediile tuturor autorităților publice, instituțiilor de învățământ, misiunilor diplomatice, oficiilor consulare, reprezentanțelor comerciale ale României în străinătate, precum și în saloanele navelor sub pavilion românesc.

Art.4

Stema României va fi reprodușă pe sigiliile autorităților publice, pe acte oficiale, pe imprimatele și plăcile indicatoare ale edificiilor acestora, pe moneda națională și pe alte semne monetare emise de România, pe însemnele și pe unele accesorii ale uniformelor militare, în condițiile stabilite de Guvernul României.

Art. 5

Modelul original al stemei țării este prevăzut în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezenta lege.

CAP. 2

Sigiliul statului.

Art. 6

Sigiliul statului este însemnul suveranității naționale și garantează autenticitatea actelor statului.

Art. 7

Pe sigiliul statului este reprezentată stema țării, cu România, în exerga, în partea inferioară.

Art. 8

Sigiliul statului se păstrează la Ministerul Afacerilor Externe și se aplică, potrivit dispozițiilor ministrului afacerilor externe, pe actele internaționale încheiate de România.

Art. 9

Modelul original al sigiliului statului este prevăzut în anexa nr. 2, care face parte integrantă din prezenta lege.

CAP.3

Dispoziții finale.

Art. 10

Autoritățile publice își pot elabora însemne heraldice și sigilii proprii, în condițiile legii.

Stemele județelor, municipiilor, orașelor și comunelor se aprobă de Guvern, la propunerea consiliilor județene sau, după caz, a consiliilor locale, cu avizul Comisiei Naționale de Heraldică și Genealogie.

Art. 11

Pe data intrării în vigoare a prezentei legi sunt și rămân abrogate:

Decretul nr.972/1968 privind însemnele Republicii Socialiste România, publicat în Buletinul Oficial nr.141 din 5 noiembrie 1968. Decretul nr. 510/1953 privind folosirea sigiliilor cu stema Republicii Populare Române, publicat în Buletinul Oficial nr. 55 din 23 decembrie 1953, precum și orice alte dispoziții contrare.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 10 septembrie 1992, cu respectarea prevederilor art.74 alin. (1) și art.76 alin. (1) din Constituția României.

Președintele Senatului, academician Alexandru Bărlădeanu.

Președintele camerei Deputaților, Marțian Dan.

Prof. univ. dr. ADINA BERCIU-DRĂGHICESCU

Stemele Principatelor Române

Stema oficială tradițională recunoscută de autoritatea de stat a **Țării Românești** a fost acvila valahică. Primele reprezentări ale stemei sunt pe un sigiliu al lui Mircea cel Bătrân, aplicat pe tratatul de alianță cu Vladislav, regele Poloniei, din 1390.^[1] Aceasta se prezintă astfel: un scut pe care se află o pasăre heraldică (acvilă), în dreapta, cu aripile strânse, și însoțită la stânga de o cruce; în colțul stâng al scutului se află o stea cu șase raze și o lună. Această reprezentare s-a păstrat pe sigiliul lui Mircea cel Bătrân din 1390. Ulterior, acvila va ține crucea în cioc, hampa crucii se înfîșea în spatele acvilei. Din secolul al XVI-lea, acvila a apărut cu aripile deschise și crucea în cioc, însoțită de un soare și o lună. Reprezentarea a devenit acvila valahică. În patrimoniul heraldic al Țării Românești există mult mai multe reprezentări ale stemelor folosite de-a lungul secolelor. Am socotit că acestea ar constitui un surplus de amănunte, care nu ar servi scopului

nostru, acela de a prezenta, cât mai succint cu putință, principalele momente din istoria stemei României.^[2]

Stema tradițională a **Moldovei** s-a păstrat și ea în sigiliile voievodale din a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Era reprezentată astfel: văzută din față, într-un scut, un cap de bou cu o stea cu cinci raze între coarne, care sunt recurbate – prima oară spre exterior, apoi întoarse spre interior – și având în dreapta și la stânga o lună. Ulterior apare un trandafir cu cinci petale aflate în jurul unui cerc. Acest tip de stemă s-a menținut în secolele XIV-XVI.^[3]

Transilvania a beneficiat de o stemă proprie abia în anul 1765, când împărăteasa și marea principesă a Transilvaniei, Maria Tereza, a ridicat-o la rang de „Mare Principat”, la 2 iunie 1765. Prin diploma acordată, stema Transilvaniei avea o cromatică tricoloră (roșu, galben/aur și albastru-azur) și următoarea înfățișare: Un scut tăiat de o

bandă roșie, având deasupra câmp albastru (vânăt, albastru deschis), în centru un vultur negru ieșind în dreapta soarelui auriu și în stânga luna argintie. În câmpul inferior, de culoare galbenă, șapte turnuri roșii, dispuse: patru sus și trei dedesubt.[4] Până la acea dată, Transilvania era reprezentată de stema familiei care o guverna, voievozi și principii.

Odată cu **Unirea din 1859**, una din primele probleme care s-a pus, și care se cerea a fi rezolvată cât mai grabnic, a fost stabilirea stemei. A fost o adevărată luptă pentru impunerea acestei steme, dusă în mai multe etape. Heraldistul Dan Cernovodeanu a fixat patru momente:

- a) ianuarie 1859-februarie 1861;
- b) februarie 1861-martie 1863;
- c) martie 1863-aprilie 1864;
- d) aprilie 1864-februarie 1866.

Însemnele stabilite în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) au constituit „inițial simbolul Unirii celor două țări și apoi dorința de unificare completă a lor, marcând [...] aspirațiile de independență națională, care au constituit de veacuri cea mai înaltă năzuință a poporului român”. [5] Proiectul de Stemă a României, realizat cu sprijinul heraldiștilor francezi, în octombrie 1863, și impus ulterior, cuprindea: „Scut sfertuit, încărcat în cartierele unu și patru, pe albastru, cu acvila cruciată, în doi și trei, pe roșu, cu capul de bour cu stea între coarne; peste tot, scut tripărtit în brăuri, roșu, galben, albastru (stema familiei Cuza). Scutul timbrat de o coroană închisă este sprijinit de doi delfini afrontați și două insigne legionare romane, pe o eșarfă s-a scris deviza: **Toți în unu**. Totul era plasat într-o coroană închisă, dar tot cu ciucuri și franjuri și căptușit cu hermină”. [6]

După venirea în țară a lui Carol I de Hohenzollern și după încoronarea sa, s-a instituit o nouă stemă, prin Legea privind constituirea noii steme a României, din aprilie 1867. Însemnele heraldice ale statului aveau următorul aspect: „Scut sfertuit, (primul în câmp de azur și al patrulea în câmp de aur) cu o acvilă cruciată (cu crucea în cioc), conturnată, (cu capul întors) cu aripile coborâte, culori naturale, însoțită, în conturul superior senestru (stg.), de un soare cu raze de aur; în al doilea și al treilea (în câmp de roșu) un cap de bour văzut din față, culoare naturală, cu o stea de argint între coarne, însoțit în conturul superior dextru, de o semilună întoarsă, din același metal, scutul central cu armele familiei Hohenzollern, scut sfertuit, argint și negru. Timbrat de o coroană regală, scutul are drept tenanți, la dextra o femeie dacă, ce ține cu dextra un arpi (pumnal dac) în pal și senestra un leopard leonat; tenanții stau pe arabescuri de aur de care este agățată o eșarfă azur cu deviza înscrisă în aur *Nihil Sine Deo* (aparținând familiei domnitorului, însă devenită deviza țării). Totul este adăpostit sub un mantou de purpură căptușit cu hermină, tivit cu franjuri de aur și timbrat tot de o coroană regală”. [7] Cum, însemnele heraldice din 1867 nu au întrunit acceptul unanim, problema s-a reluat și, prin noua Lege din 6/18 martie 1872, stema de stat a României s-a modificat: „Scut sfertuit în primul cartier, pe azur, o acvilă de aur cruciată și încoronată din același metal, purtând în gheara dextra spada și în cea senestra sceptorul, din același metal, flancată în conturul superior, dextru de un soare tot de aur; în cartierul doi, pe roșu apare un cap de bour de aur cu o stea cu șase raze între coarne, din același metal flancat în cartierul superior senestru de o lună, mai nou, din același metal; în cartierul trei (simbolizând Oltenia) pe roșu, aflăm un leu de aur încoronat, ieșind dintr-o coroană antică, din același metal și

flancat la dextra de o stea, tot de aur; în cartierul patru, pe azur, doi delfini afrontați de aur (simbolul teritoriilor maritime moldovene); în sfârșit, escusonul central conținând sfertuitul argint și negru al casei domnitoare. Scutul, timbrat de o coroană regală, este susținut de doi lei cu coada trecută printre picioare și afrontați. Deviza, mantoul și coroana sunt identice cu cele din stema din 1867”. [8]

După războiul de independență, 1877-1878, s-au adus unele modificări: delfinii simbolizau acum Dobrogea, care revenise României; cozile leilor au fost așezate pe spatele acestora; Coroana de Oțel [9] a României a fost plasată în vârful mantoului, timbra mantoul; sub eșarfă cu deviză a fost plasat Ordinul Steaua României, instituit în mai 1877 [10] de Carol I, preluând proiectul lui Al. I. Cuza, care nu a mai apucat să-l instituie.

După 1 decembrie 1918, după realizarea României Mari, a Statului Național Unitar, se impunea modificarea stemei. Noua stemă a României Mari, stabilită în cadrul Comisiei consultative heraldice, a fost aprobată de regele Ferdinand și, prin Înaltul Decret Regal numărul 3572 din 23 iulie 1921, s-au fixat armele (stema) României. Noua stemă a României Mari avea următorul aspect: „Scut albastru încărcat cu acvilă cruciată de aur, încoronată, cu ciocul și ghearele roșii, ținând în gheare un sceptor și o sabie. Pe pieptul acvilei, scut sfertuit cu insișiune având în cartierul prim, pe albastru, acvila cruciată de aur, însoțită de un soare și o semilună din același metal (Țara Românească); în cartierul 2, pe roșu, un cap de bour negru cu stea de aur între coarne și flancat de o roză (trandafir) și de o semilună de aceeași cromatică (Moldova); în cartierul 3, pe roșu, un leu de aur rampant, trecând pe un pod, de același metal, peste valuri naturale (Oltenia și Banatul); în cartierul 4, scut tăiat de un brâu îngust roșu, cuprinzând în partea superioară, pe azur, o acvilă ieșind flancată de un soare și o semilună iar în câmpul inferior, pe aur, șapte turnuri dispuse 4/3. În insișiune, pe azur, doi delfini afrontați de aur (regiunea maritimă a țării). Peste tot armele casei de Hohenzollern, scut scartelat cuprinzând în cartierele 1 și 3, argint iar în 2 și 4 negru. Scutul timbrat de coroana de Oțel a României [...] are ca sprijinitori doi lei afrontați (amintind unirea înfăptuită de Mihai Viteazul). Totul este plasat sub un pavilion de purpură, căptușit cu hermină, prins într-o coroană închisă, dotat cu ciucuri și franjuri de aur. În partea inferioară – colanul ordinului Carol I și deviza **Nihil sine Deo!** (Nimic fără Dumnezeu!)”. [11]

Cele trei culori prezente în însemnele noastre naționale: stema, sigiliul, standard și, în anumite perioade, și în imn sunt: roșu, galben și albastru.

Roșu reprezintă simbolul măririi, bravurii îndrăzelii, dragostei și generozității. Este dovadă de mare distincție și se purta numai în steme princiare și cu acordul suveranului. Mai simbolizează și sacrificiul, jertfa, sângele vărsat în lupte, puterea de viață și energie strămoșească precum și independența, autoritate deosebită.

Galben/aur simbolizează și mărire, măreție, forță, putere, bogăție, și curățenie sufletească. Aurul/galbenul este folosit în steme statale și semnifică suveranitatea. Mai semnifică și holdele aurii de grâu.

Albastru/azur reprezintă aerul și cerul și este considerat cel mai nobil element, după foc; este simbolul blândității, frumuseții, purității și al bunei credințe, a loialității. Amintește și de legea creștinească.

[1] Prima stemă color a Țării Românești datează din 1616, când scutul este azur (albastru) și acvila neagră-Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, p.43;

[2] Pentru informații suplimentare vezi lucrările menționate ale Mariei Dogaru și Dan Cernovodeanu;

[3] Nici în cazul Moldovei nu am intrat în amănunte referitoare la alte tipuri de stemă prezente în documente. Vezi Maria Dogaru, *Din heraldica României. Album*, p.44-46. Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, p.45;

[4] Maria Dogaru, *Aspirația poporului român spre unitate și independență oglindită în simbol. Album heraldic*, Edit. Științifică, p.51; Idem, *Din heraldica României. Album*, p.47-49;

[5] Dan Cernovodeanu, *op.cit.*, p.374-395. Maria Dogaru, *Din heraldica României*, p.59-61;

[6] Dan Cernovodeanu, *op.cit.* p.404;

[7] Ibidem;

[8] Ibidem, p.406;

[9] Ibidem, p.408;

[10] Coroana de Oțel a României a fost făcută din oțelul primului tun capturat de la turci, de armata română în bătălia de la Plevna (28 noiembrie 1877);

[11] Monitorul Oficial, nr. 92 din 24 iulie 1921; Dan Cernovodeanu, *op. cit.*, p.414; Maria Dogaru, *Din Heraldica României. Album*, p.95.

Columna Deceneu și Dacii – replica bucureșteană la Columna Traiană

Vă supunem atenției un proiect de monument ce ar reprezenta un simbol al perenității spiritualității dacice în spațiul românesc. Constituit dintr-o columnă centrală (având statuia lui Deceneu în vârf) și din grupuri statuare (copii identice după statuile ce reprezintă daci pe monumentele romane) amplasate pe un perimetru circumscris coloanei – și pe socluri ce amintesc de monumentul brâncușian, Masa Tăcerii –, monumentul se dorește un loc de contemplare a strămoșilor noștri și de meditație asupra originii dacice a poporului român. Simbolistica este majoră și prin amplasamentul monumentului: pe o axă (o altă similitudine cu complexul monumental brâncușian de la

Târgu-Jiu) ce aliniază, pe de o parte, Bulevardul Unirii, iar pe cealaltă parte, Palatul Parlamentului (poate cea mai cunoscută clădire românească din lume) și Catedrala Mântuirii Neamului (o aspirație seculară a românilor, ce vrea să întrunească simbolul sacrificiilor mult milenare a poporului român, pentru unitatea sa statală și spirituală creștin-ortodoxă, în vechiul spațiu dacic). (detaliile proiectului, după o preluare de pe <http://www.youtube.com/watch?v=0E6EBCfg8N0#t=20> Video)

Proiectul Deceneu și Dacii - un proiect impresionant, realizat pentru retrezirea acestui neam!

"Cu îngăduința părintelui Arsenie Boca, ofer țării mele proiectul Deceneu și Dacii. Susținerea pentru realizarea acestui monument este flacăra redevenirii noastre!" Acesta este mesajul pe care mi l-a transmis unul dintre cei mai importanți sculptori români, Ivan Jinaru, inițiatorul acestui proiect.

Plecăt de la dorința marelui duhovnic Arsenie Boca de a se realiza un astfel de monument, proiectul Deceneu și Dacii, impresionant ca proporții - 33 de metri înălțime, cu o statuie a lui Deceneu de 7 metri în vârful coloanei și alte 12 statui de daci de aproximativ 3 metri fiecare (reproduceri după statuile de daci aflate astăzi în Italia) - prinde contur și obține o susținere tot mai mare. (Materialul folosit va fi piatra și andezitul)

*Imaginați-vă acest proiect realizat în fața Palatului Parlamentului...
Ce imagine! Ce impact emoțional!
Un monument care poate rivaliza cu Columna lui Traian...*

Erată:

Semnalăm faptul că, în nr. precedent al revistei noastre, la pag. 6, în textul explicativ al imaginii de grup, s-a strecurat o inadvertență, pe care o corectăm prin reiterarea imaginii și adăugarea textului modificat.

*Muzeul Județean Botoșani, 20.05.2014,
vernisaajul expoziției: Dan Vizantzy;
(de la stg. la dr.): Col. Dr. Gică Marițanu, Paul-Mircea Iordache,
Ana-Maria Vizanti – fiica pilotului, Gheorghe Median, Constantin Adam, Lucia Olaru Nenati, Dorel Gaftoneanu;*

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: Paul-Mircea Iordache;

Redactor-șef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);

Redactor-șef-adj.: Dumitru Covalciuc (Reg. Cernăuți, Uk.);

Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Elena Chirilă, Ortansa Albu;

Secretar de redacție: Florea Macovei

Tipărit în România

lași

Str. Holboca, nr. 9-11

www.editurataida.ro

Produs în România

Editura Taida
Succesul tău începe cu noi!